

KS § 37

DNR KS 19/2017 942

Årsredovisning 2016 för Herrljunga kommun

Sammanfattning

En årsredovisning 2016 för Herrljunga kommun har upprättats. Resultatet uppgår till 18,8 mnkr vilket är 7,9 mnkr bättre än budgeten. Koncernen genererar ett överskott på totalt 30,0 mnkr och är bättre än förväntat.

Nämnderna redovisar ett överskott på totalt 14,9 (7,2) mnkr. Samtliga nämnder visar en positiv avvikelse mot budget. Den största positiva avvikelsen finns i socialnämndens redovisning (9,6 mnkr). Skatteintäkter och generella statsbidrag redovisar ett utfall på totalt 504,4 (484,2) mnkr, vilket är 0,5 mnkr lägre än budget. Årets resultat uppgår till 3,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Under en treårsperiod har kommunens resultat uppgått till 2,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket överstiger kommunens finansiella resultatmål. Investeringsutgifterna har uppgått till 36,4 mnkr. De största investeringarna har utgjorts av konstgräsplan Annelund (5,3 mnkr), Hagen (7,7 mnkr), tillbyggnad Mollaskolan (8,9 mnkr) samt Horsby etapp 1 (4,8 mnkr).

Utöver siffermaterialet i årsredovisningen, redogörs även en sammanställning över koncernen, måluppfyllelser, ekonomiska analyser samt nämndernas och styrelsens verksamhetsberättelser. Årsredovisningen innehåller också ett personalavsnitt som tar upp personalnyckeltal, sjukfrånvaron, arbetsmiljö och pensioner.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2017-03-01
Herrljunga kommuns årsredovisning 2016

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till kommunfullmäktige;

- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att godkänna upprättad årsredovisning för 2016 tillsammans med redovisade kompletteringar.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige godkänner upprättad årsredovisning för 2016 för Herrljunga kommun (bilaga 1, KS § 37/2017-03-20) tillsammans med redovisade kompletteringar (bilaga 2, KS § 37/2017-03-20).

Årsredovisning Herrljunga kommun 2016

Sammanfattning

Ekonomiavdelningen har upprättat Årsredovisning 2016 för Herrljunga kommun. Resultatet uppgår till 18,8 mnkr vilket är 7,9 mnkr bättre än budgeten. Koncernen genererar ett överskott på totalt 30,0 mnkr och är bättre än förväntat.

Nämnderna redovisar ett överskott på totalt 14,9 (7,2) mnkr. Samtliga nämnder visar en positiv avvikelse mot budget. Den största positiva avvikelsen finns i socialnämndens redovisning (9,6 mnkr). Skatteintäkter och generella statsbidrag redovisar ett utfall på totalt 504,4 (484,2) mnkr, vilket är 0,5 mnkr lägre än budget. Årets resultat uppgår till 3,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Under en treårsperiod har kommunens resultat uppgått till 2,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket överstiger kommunens finansiella resultatmål.

Investeringsutgifterna har uppgått till 36,4 mnkr. De största investeringarna har utgjorts av konstgräsplan Annelund (5,3 mnkr), Hagen (7,7 mnkr), tillbyggnad Mollaskolan (8,9 mnkr) samt Horsby etapp 1 (4,8 mnkr).

Utöver siffermaterialet i årsredovisningen, redogörs även en sammanställning över koncernen, måluppfyllelser, ekonomiska analyser samt nämndernas och styrelsens verksamhetsberättelser. Årsredovisningen innehåller också ett personalavsnitt som tar upp personalnyckeltal, sjukfrånvaron, arbetsmiljö och pensioner.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2017-03-01
Herrljunga kommuns årsredovisning 2016

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att godkänna upprättad årsredovisning för 2016.

Linda Rudenwall
Ekonomichef

Expedieras till: kommunens revisorer
För kännedom till:

Årsredovisning 2016

Inledning

Politisk organisation	4
Kommunstyrelsens ordförande har ordet	6
Sammanfattning	8
Vart gick skattepengarna?	10
Tio år i sammandrag	11
Omvärldsanalys.....	12

Förvaltningsberättelse

Herrljunga kommun i ett Sjuhärads perspektiv	19
Medarbetare i kommunen	20
Kommunens koncern	27
Ekonomisk översikt och analys	32
Sammanställd redovisning	42
God ekonomisk hushållning	43
Mål	45

Ekonomisk redovisning

Resultaträkning	50
Kassaflödesanalys	51
Balansräkning	52
Noter	53
Nyckeltal	60
Sammanfattning av nämndernas driftredovisning	61
Driftredovisning	63
Sammanfattning av nämndernas investeringsredovisning	65
Investeringsredovisning	67
Redovisningsprinciper	69

Verksamhetsberättelse

Kommunfullmäktige	73
Kommunstyrelsen	74
Bildningsnämnden	76
Socialnämnden	80
Tekniska nämnden	83
Bygg- och miljönämnden	85
Begreppsförklaringar	88

Revisionberättelse

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Verksamhetsåret 2016 ligger bakom oss och jag gör följande sammanfattning och reflektion över det gångna året. Vi har upplevt ett år med stora förändringar både i Sverige och i vår omvärld. Ett Europa som dessvärre tenderar att splittras allt mer. Vi har fler länder där nationalism och protektionism är på stark frammarsch. Englands folkomröstning resulterade i ett "Brexit" där man lämnar den europeiska unionen. Den fulla effekten av detta utträde är ännu oklar. Negativa räntor är snart ett bestående och uppenbarligen varaktigt inslag, där vedertagna ekonomiska modeller inte längre fungerar. Inflationen tar inte fart och risken för deflation är en svårighet att hantera i den ekonomiska politiken. Vår gränskontroll mot Danmark har skärpts vilket bland annat resulterat i ett betydligt minskat inflöde av flyktingar. Allt som händer i omvärlden avspeglas naturligtvis även i Herrljunga kommun. Trots allt som händer i vår omvärld och den globala påverkan som finns har vi en ekonomi i balans. Inga extraordinära intäkter, i form av återbetalning av AFA-medel har förstärkt ekonomin 2016.

Socialnämnden har nu nått en nivå där budgeterade medel räcker för att bedriva en bra verksamhet. Nämndens budget är i balans och visar på ett överskott. Stort tack till förvaltning och socialnämnd för väl utfört uppdrag! Nu gäller det framöver att utveckla socialnämndens verksamhetsområden utan att förbruka mer än det som finns tilldelat i budget. En välmående arbetsplats formulerat av socialnämnden i målet, "En välmående verksamhet ska präglas av ett hälsofrämjande förhållningssätt som skapar trygghet och delaktighet." Ett mål som ligger till grund för arbetet med att sänka sjukfrånvaron.

Bildningsnämnden har lyckats väl med rekrytering av personal inom sitt verksamhetsområde. Bra personal och lärare har resulterat i god undervisning vilket bland annat visat sig i lärarförbundets ranking där Herrljunga placerade sig på en tionde plats i Sverige och som nummer ett i Västra Götaland. Byggandet av Molla förskola/skola pågår och följer den uppgjorda planen med färdigställande under 2017. Byggandet av kök och tillhörande matsal på Horsby har inte påbörjats som planerat under året. En omstart blev nödvändig då den planerade investeringsnivån överskreds redan i projekteringsstadiet. En bred politisk överenskommelse gjorde att nödvändiga investeringar i skolbyggnader på Horsby kunde planeras över flera år. Jag vill rikta ett stort tack till alla berörda parter för konstruktiva samtal och att vi tillsammans kunde hitta en gemensam lösning på de investeringar som är nödvändiga om vi vill fortsätta utvecklas som kommun.

Bostadsområdet, södra Horsby, etapp 1 färdigställdes under hösten med invigning och bandklippning 1 december. Tomtindelningen är klar, gator och övriga anslutningar färdigställda. Stort intresse finns för byggande och byggnationen förväntas ta full fart i början av 2017. Femvåningshuset i kvarteret Linden färdigställdes och invigdes i början av september. Husets 20 lägenheter hyrades ut omgående. Det är fortsatt stor efterfrågan på bostäder, vilket bland annat resulterat i att även privata byggare ser en möjlighet att bygga. Privata byggare har förvärvat tomter i Ljung och Hudene och enstaka villor har börjat byggas på landsbygden. Mycket positivt för vår kommun i vår strävan att uppfylla fullmäktiges mål med 10 000 invånare 2020.

En överenskommelse har under året tecknats mellan Herrljunga kommun och Vara kommun avseende samverkan inom infrastruktur- och kollektivtrafikplanering. Jag ser det som mycket positivt att den gamla länsgränsen luckras upp och nya förbindelser med kringliggande kommuner etableras.

Samarbetet med Vårgårda kommun flyter på i samma positiva anda som under 2015.

I ett finansiellt perspektiv med ett resultat som uppfyller vårt mål med en nivå på minst 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag, avslutar vi 2016 med ett överskott på 3,7 %. En soliditet på minst 70 % där årets nivå landar på 70,2 % exkl. ansvarsförbindelse och löneskatt. Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringar ligger i bokslutet på 105,7 %. Med starka finanser i ryggen tar vi oss an de utmaningar som ligger framför oss inför kommande år med stora investeringsvolymerna i form av skol- och förskole byggnader samt äldreboenden.

Avslutningsvis vill jag tacka alla förtroendevalda och anställda för era insatser och engagemang under 2016.

Johnny Carlsson (C) | Kommunstyrelsens ordförande

Sammanfattning

Befolkning

Under den senaste tioårsperioden har kommunen haft en positiv befolknings-tillväxt där antalet invånare har ökat med totalt 182 personer. Befolkningen i Herrljunga kommun uppgick den 31 december 2016 till 9 486 personer, vilket jämfört med samma tidpunkt föregående år är en ökning med 137 personer.

Finansiella mål

Kommunfullmäktige har fastslagit tre långsiktiga finansiella mål och dessa handlar om ekonomiskt resultat, soliditet samt självfinansiering av investeringsutgifter.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat uppgår till 18,8 mnkr vilket är 7,89 mnkr bättre än budgeterat. I förhållande till skatteintäkter och generella stadsbidrag uppgår årets resultat till 3,7% vilket innebär att målsättningen om minst 2 % har infriats. Under den senaste treårsperioden har kommunens resultat uppgått till 2,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket överstiger kommunens finansiella resultatmål.

Soliditet

Soliditeten uppgår till 70,2 % vilket är en försämring jämfört med 2015 då soliditeten uppgick till 73,6 %. Det finansiella målet om en soliditet större än 70 % har infriats. Om den delen av pensionsskulden inklusive särskild löneskatt som idag är noterad som ansvarsförbindelse (196 mnkr) medtogs i balansräkningen, skulle soliditeten sjunka från 70,2 % till 36,6%.

Investeringar

Årets investeringar har uppgått till 36,4 mnkr. Självfinansieringsgraden för 2016 uppgår till 105,7 %. För åren 2012-2016 uppgick självfinansieringsgraden till 113,6 % vilket innebär att målet om full självfinansiering av investeringar under en femårsperiod är uppnått.

Förvaltningens resultat

Förvaltningarnas ekonomiska resultat redovisar ett överskott på 14,9 mnkr (3,2 %) och det är främst inom Socialnämnden och Bildningsnämnden som de stora överskotten finns. För 2015 uppgick motsvarande överskott till 7,2 mnkr.

Förvaltningarnas resultat 2016, mnkr			
	Ack utfall	Ack Budget	Avvikelse
Kommunfullmäktige	1,6	1,6	0
Kommunstyrelse	35,2	35,4	0,2
Bildningsnämnd	230,3	233,8	3,5
Socialnämnd	177,2	186,9	9,6
Teknisk nämnd	18,3	19,4	1,1
Bygg och Miljönämnd	13,6	14,2	0,6
Totalt	476,3	491,2	14,9

Personalredovisning

Under 2016 har det blivit alltmer kännbart vad gäller brist i viss yrkeskompetens. Antalet anställda har ökat med 15 personer jämfört med föregående år. Totalt har den arbetade tiden ökat med 35,2 årsarbetare och det är inom månadsavlönade nettoårsarbetare som ökningen återfinns.

Kvinnor är den största gruppen som arbetar inom kommunens verksamheter, 81 % av de tillsvidareanställda är kvinnor vilket är en minskning med 1 %-enhet i förhållande till 2015. Andelen kvinnliga chefer är 73 % av det totala antalet chefer vilket är en ökning i förhållande till 2015.

Sjukfrånvarotiden i % av ordinarie arbetstid är 6,4% vilket är en ökning jämfört med 2015 då sjukfrånvaron var 5,8 %. Det är främst långtidssjukfrånvaron som har ökat mot tidigare år.

Koncernens resultat

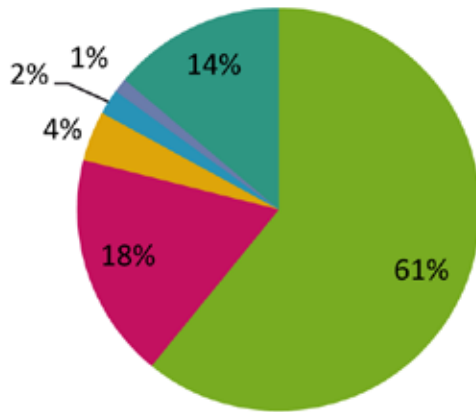
Förutom Herrljunga kommun består koncernen av Nossan Förvaltningsaktiebolag, Herrljunga Bostäder AB, Herrljunga Hotellfastighet AB, Herrljunga Elektriska AB med dotterbolag och Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler.

Kommunkoncernens samlade resultat 2016 uppgår till 30 mnkr vilket är en förbättring mot föregående år med 15 mnkr. Soliditeten uppgår till 35 % exklusive kommunens ansvarsförbindelse för pensionsåtaganden före 1998.

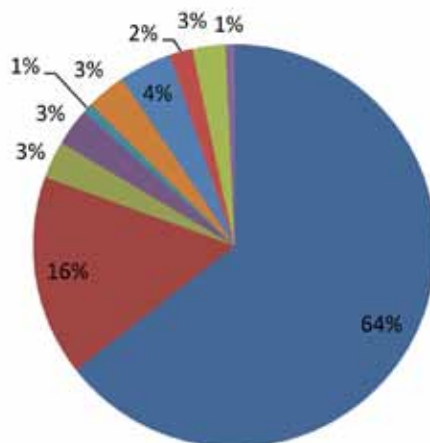
Vart gick skattepengarna

Varifrån kommer intäkterna?

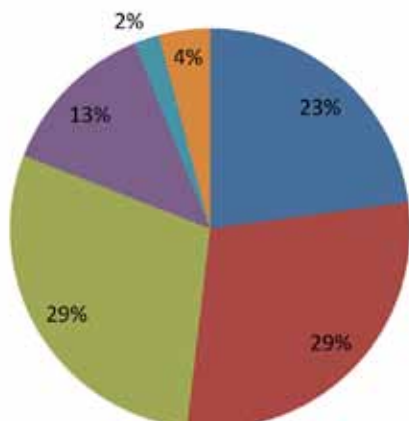
- Skatteintäkter
- Generella stadsbidrag och utjämning
- Taxor och avgifter
- Försäljning av verksamhet och entreprenad
- Hyror och arrenden

Hur används pengarna? Per kostnadslag

- Kostnad för arbetskraft
- Entreprenad och inköp av vht
- Förbrukningsinventarier och material
- Bidrag
- Lokalkostnader
- Avskrivningar
- Övriga kostnader
- Främmande tjänster

Hur används pengarna? Per verksamhetsområde

- Kommunstyrelsen
- Bildningsnämnd
- Socialnämnd
- Teknisk nämnd
- Bygg och miljönämnd
- Finansiering

Tio år i sammandrag

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Befolkning*										
Antal invånare	9 304	9 280	9 348	9 314	9 284	9 282	9 274	9 376	9 349	9 486
varav 0-6 år	653	641	642	662	673	708	713	719	721	770
varav 7-17 år	1 338	1 285	1 253	1 205	1 158	1 135	1 107	1 136	1 139	1 157
varav 18-64 år	5 515	5 534	5 581	5 508	5 468	5 416	5 389	5 403	5 348	5 359
varav 65- år	1 798	1 820	1 872	1 939	1 985	2 023	2 065	2 118	2 141	2 200
* Nya åldersintervall från 2010										
Utdeb av obl. skatter och avgifter	32,79	32,74	32,74	32,74	32,74	33,04	33,29	33,29	33,42	33,38
Kommunalskatt, kr	22,34	22,29	22,29	22,29	22,29	22,16	22,16	22,2	21,94	21,94
Landstingsskatt, kr	10,45	10,45	10,45	10,45	10,45	10,88	11,13	11,13	11,48	11,48
Resultat, mkr										
Intäkter	78,0	73,6	70,0	78,6	80,5	86,1	88,1	85,1	105,1	134,4
Kostnader	-441,0	-452,8	-450,8	-476,5	-495,4	-499,5	-496,9	-526,3	-560,9	-601,2
Avskrivningar	-16,8	-14,9	-15,4	-15,4	-16,6	-17,9	-18,3	-18,3	-19,3	-19,7
Verksamhetens nettokostnader	-379,9	-394,2	-396,1	-413,3	-431,5	-431,3	-427,1	459,5	-474,5	-486,5
Skatteintäkter och gen. statsbidrag	382,2	399,0	400,1	420,1	424,6	433,0	445,3	469,0	484,2	504,4
Finansnetto	-1,4	0,6	1,2	1,0	1,4	1,3	0,9	1,0	0,7	1,0
Resultat före extraord. poster	0,9	-10,5	5,1	7,8	-5,6	3,0	19,0	10,5	10,5	18,8
Extraord. intäkter och kostnader	169,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat kommunen	170,5	-10,5	5,1	7,8	-5,6	3,0	19,0	10,5	10,5	18,8
Årets resultat koncernen	1,5	-10,5	5,4	12,1	-3,5	5,6	19,1	13,4	15,2	30,0
Verksamhetens nettokost tkr/invånare	40,8	42,5	42,4	44,4	46,4	46,6	46,0	49,0	57,6	51,29
Verksamheternas budgetavvikelser mnkr	-2,1	-1,1	-4,2	-10,8	-17,1	-20,1	1,2	-0,4	-1,8	7,70
Balans, mkr										
Balansomslutning	483,7	483,0	481,0	473,0	455,7	454,0	472,9	497,2	530,4	582,6
Nettoinvesteringar	15,4	23,3	9,3	10,3	30,8	15,6	25,0	32,1	27,3	36,4
Långfristiga skulder	55,2	55,2	30,0	20,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Borgensåtaganden	397,6	395,3	439,6	435,0	466,0	478,0	542,2	553,1	302,5	361,8
Ekonomiska nyckeltal, procent										
Soliditet	72,0	70,0	71,0	74,0	75,0	76,0	77	75,7	73,6	70,2
Självfinansieringsgrad av invest.	1 216,2	18,9	220,4	225,2	35,7	134,0	149,2	89,8	108,8	105,7
Resultat/skatteintäkter+Statsbidrag	44,6	-2,6	1,3	1,9	-1,3	0,7	4,3	2,2	2,2	3,7
Personal										
Antal månadsavlönade, enl AB, tillsvidare + vissti	825	795	780	771	764	746	752	773	828	843
Antal årsarbeten månadsavlönade	729	700	681	692	685	665	671	696	739	755
Antal årsarbeten timmanställda	73	67	63	71	77	85	79	83	83	83

S

Omvärldsanalys

Omvärldsanalysen har till uppgift att spegla hur yttre omständigheter påverkar eller kan påverka Herrljunga kommun. Avsnittet behandlar inledningsvis kommunsektorns ekonomi. Därefter belyses befolkningen, bostadsmarknaden, näringslivet, arbetsmarknaden och infrastrukturen.

Svensk ekonomi ångar på

”Den svenska ekonomin avslutade fjolåret starkt. För helåret 2016 beräknas BNP ha ökat med 3,5 %. Skottår och ett relativt stort antal arbetsdagar gör att nivån blir extra hög. Justerat för effekterna av en ändrad kalender begränsas tillväxten till 3,2 %. För i år räknar vi med att tillväxten i svensk ekonomi blir fortsatt hög. I kalenderkorrigerade termer beräknas BNP växa med 2,8 %. Den fortsatt höga produktionstillväxten baseras på att det i år blir bättre fart på exporten och hushållens konsumtionsutgifter. Däremot beräknas investeringar och offentlig konsumtion växa i något långsammare takt.

Den fortsatt positiva utvecklingen i svensk ekonomi innebär att sysselsättningen och skatteunderlaget fortsätter att växa i snabb takt. Arbetslösheten pressas tillbaka och når mot slutet av i år ner i en nivå som är jämförbar med de nivåer som rådde föregående högkonjunktur, det vill säga strax innan finanskrisens utbrott. Trots ett alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge antas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Inte heller inflationen når några högre tal utan tolv månaderstalen för KPI fortsätter i år hålla sig under 2 %. Riksbanken antas därmed dröja med att höja styrräntan till i början av nästa år.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi förutsätts stabiliseras på en hög nivå nästa år. Därefter beräknas konjunkturläget normaliseras. Det innebär att BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas svagare än under åren innan. Särskilt svag blir utvecklingen 2019 och 2020 i samband med att konjunkturläget gradvis försvagas. BNP beräknas då årligen växa med cirka 1,5 % att jämföra med 2,2 % 2018 och 3–4 % åren 2015–2017. Sysselsättningen i form av arbetade timmar beräknas samtidigt inte längre öka. För kommunsektorns del innebär det en väsentligt svagare utveckling av skatteunderlaget än åren innan. Det är också, i reala termer, liktydigt med en svagare utveckling än normalt. Situationen för kommunsektorns del blir särskilt problematisk av att befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg samtidigt växer extra snabbt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

%uell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP*	3,9	3,2	2,8	2,2	1,6	1,5
Sysselsättning, timmar*	1	1,9	1,5	0,3	0	0
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,9	6,5	6,4	6,5	6,7
Timplön, nationalräkenskaperna	3,2	2,3	3	3,1	3,4	3,4
Timplön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,6	2,9	3,1	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	0,6	1,3	1,7	1,9	2	2
Konsumentpris, KPI	0	1	1,6	2,3	2,7	2,8
Realt skatteunderlag	2,1	2,3	2	0,8	0,4	0,5
Befolkning	1,1	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Skatteunderlagstillväxten växlar ner nästa år

Den starka tillväxt av skatteunderlaget vi såg år 2015 väntas fortsätta i nästan lika snabb takt 2016 och 2017. År 2016 ökade antalet arbetade timmar dubbelt så mycket som 2015 men lönesumman tilltog bara marginellt mer. Samtidigt ökade inkomsterna av sociala ersättningar endast svagt och grundavdragen steg mer än året innan. Den sammantagna effekten är en liten nedgång i skatteunderlagstillväxten.

År 2017 avtar skatteunderlagets ökning ytterligare något. Det hänger ihop med att sysselsättningsutvecklingen dämpas samt minskade utbetalningar av sjukpenning och arbetslöshetsersättningar.

Från och med 2018 växlar skatteunderlagets ökning ner till en nivå under den genomsnittliga sedan millennieskiftet. Det beror framförallt på att den långa perioden med sysselsättningsökning upphör när konjunkturtoppen passeras.

Förändring jämfört med SKL:s prognos från december 2016

Jämfört med den prognos SKL presenterade i december (cirkulär 16:65) är skatteunderlagets ökningstakt uppreviderad de tre första åren i perioden och nedreviderad under den senare delen. Ändringarna förklaras av att sysselsättningsuppgången blev starkare under slutet av 2016 än enligt den tidigare bedömningen. Även under 2017 förutser SKL en lite större ökning av sys-

selsättningen än den som låg till grund för decemberprognosen. Men SKL har inte ändrat uppfattning om sysselsättningsnivån vid utgången av år 2020, vilket innebär mindre ökningstal i slutet av perioden.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos visar större ökning av skatteunderlaget än SKL:s samtliga år utom 2017. Skillnaden avseende 2016 beror på att pensionsinkomsterna blev större och grundavdragen mindre enligt ESV:s bedömning än enligt SKL:s. För år 2017 prognostiserar SKL större skatteunderlagstillväxt än ESV. Förklaringen är olika uppfattning om sysselsättningsutvecklingen, där SKL förutser högre ökningstakt för arbetade timmar än ESV.

Huvudförklaringen till den snabbare ökningen i ESV-prognosen 2018–2020 är att ESV utgår från en snabbare tillväxt av lönesumman. Arbetade timmar tilltar klart mer enligt ESV:s än SKL:s prognos alla tre åren. De båda sista åren räknar ESV även med större löneökningar.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

%uell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2016–2020
SKL feb	4,9	4,6	3,7	3,5	3,6	22
ESV nov/dec	5,1	4,4	4,2	3,9	3,9	23,4
SKL dec	4,8	4,4	3,6	3,5	3,8	21,9
Reg, sep	5	5,2	4,2	4,2	4,1	24,9

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Den mest positiva skatteunderlagsprognosen är den som presenterades i regeringens budgetproposition i höstas. Den enskilt viktigaste förklaringen är att regeringens bedömning förutsätter större ökning av arbetade timmar än både SKL:s och ESV:s. Regeringen utgår också från löneökningar i samma storleksordning som de ESV räknar med, vilket bidrar till en snabb ökning av pensionsinkomsterna.” Hämtat från SKLs cirkulär 17:6

Herrljungas ekonomi

Under de senaste tio åren har Herrljunga kommun redovisat negativa resultat vid två tillfällen, år 2008 och år 2011. Kommunen har strategiskt arbetat för att uppvisa nödvändiga resultat för att kunna klara av de investeringar som krävs i framtiden. Tillfälliga medel för AFA har utbetalats under åren 2012 (8,5 mnkr), 2013 (8,8 mnkr) och 2015 (3,9 mnkr), vilket skapat bättre förutsättningar för ett positivt resultat.

För 2016 redovisar Herrljunga kommun ett resultat som uppgår till 18,8 mnkr vilket är 7,9 mnkr över budgeterad resultatnivå. Resultatet uppgår till 3,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Under de senaste 5 åren har resultatet i hög grad förbättrats så att de i snitt uppgår till 2,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Med de förbättrade resultaten under de senaste åren kan Herrljunga kommun finansiera hela den kommunala verksamheten inklusive investeringsutgifterna. Självfinansieringsgraden har under den sista femårsperioden uppgått till i snitt 113,6 %, vilket är mer än nödvändigt tal för att kunna säga att kommunen kan finansiera sina investeringar utan lånade medel.

Befolkning

Herrljungas befolkningsutveckling har under det senaste decenniet visat på både uppgång och nedgång. Antalet invånare har varierat från det lägsta antalet 1975 (8 833) till maxvärdet 1993 (9 823). Kommunens invånarantal uppgick den 31 december 2016 till 9 486 personer, vilket är en ökning med 137 personer jämfört med föregående år.

”Växtkraft 10 000” har satt som mål att det i Herrljunga 2020 ska bo 10 000 invånare. Förutsättningen för att visionsmålet ska slå in är dels att Herrljunga kan förbli en attraktiv ort att bosätta sig i och dels att efterfrågan på bostadsmarknaden kan tillgodoses. Det geografiska läget, en järnvägsknut mitt i Västra Götaland, ger Herrljunga många möjligheter och fördelar. För att attrahera nya invånare behövs kommunala verksamheter med såväl hög kvalitet som kostnadseffektivitet.

Kommunen är för sin framtida utveckling beroende av att det sker en tillväxt av befolkningen. För att stimulera till ökad inflyttning är det viktigt att kommunen skapar attraktiva boendemiljöer både i tätorterna Herrljunga, Annelund och Ljung, men även på landsbygden.

Folkmängd 31/12		
	2015	2016
Kvinnor	4 618	4 672
Män	4 731	4 814
Totalt	9 349	9 486

Kommunen har en liten övervikt av män som utgör 50,7 % av befolkningen. För 2016 redovisade kommunen ett positivt födelsenetto (+ 7), samt ett positivt flyttningsnetto för perioden (+130). Sammantaget ökade kommunens befolkning med 137 personer.

Bostadsmarknad

Då kommunen har ett attraktivt näringsliv och bra kommunikationsmöjligheter så pendlar många idag till Herrljunga från andra kommuner. Ett större utbud av bra boendeformer skulle kunna innebära en ökad inflyttning från denna grupp. En annan grupp som efterfrågar hyresrätter är de äldre vilka idag har ett egenägt boende.

Totalt 30 nya bostäder har tillkommit under året varav 25 av de nya bostäderna ligger inom 1 km från Herrljunga station. 18 bostäder har byggts till under 2016. Antalet nybyggda bostäder har fördubblats jämfört med föregående år. Under 2016 har ett planprogram för Herrljunga tätort tagits fram och antagits av bygg- och miljönämnden. Planprogrammet tas upp för beslut i kommunstyrelsen i början av 2017.

Det nya bostadsområdet Södra Horsby Etapp 1 har färdigställts under 2016 och några tomter är nu sålda. Arbete med detaljplan för ett nytt bostadsområde, Södra Horsby Etapp 2, har påbörjats under året och fortgår under 2017. Tekniska förvaltningen har under 2016 sålt flera tomter; 2 st på Södra Horsby, 2 st i Hudene, 2 st på Ugglan och 1 st i Ljung. Det är sannolikt att dessa kommer att bebyggas med villor under 2017.

Det kommunala bostadsbolaget Herbo har färdigställt ett centralt beläget flerbostadshus med 20 st lägenheter som nu bebos och används fullt ut. Bostadsbolaget beviljades bygglov för ett flerbostadshus på kvarteret Styrbjörn under året och hade planerat byggstart till hösten 2016, men byggstarten har skjutits upp och beräknas istället bli under första halvåret 2017. Byggnaden innefattar ett flerbostadshus om 4 våningar och 16 lägenheter med 2–3-rum. Upplåtelseformen är hyresrätt.

Under 2017 är arbetet med att ta fram en detaljplan för ännu ett centralt flervåningshus prioriterat. En bullerutredning, trafikutredning och utredning av återvinningsstationens placering har färdigställts och ligger till grund för det fortsatta arbetet. Under 2016 inleddes även arbete med att ta fram detaljplaner för ett antal mindre bostadsbyggnationer och arbetet med dem kommer att fortgå under 2017.

Näringsliv

Kommunen har ett livaktigt samarbete med ortens företag via Fokus Herrljunga som ägs av företagen i kommunen och drivs i nära samarbete mellan kommun och företag. Fokus Herrljunga har till syfte att förbättra och stärka näringslivsklimatet i Herrljunga kommun men också att stödja och utveckla nyföretagandet i kommunen.

Beträffande företagande inom tjänste-/service- och handelsgrenarna är Herrljunga kommun klart underrepresenterat, medan jordbruk/skogsbruk, till-

Totalt 30 nya bostäder har tillkommit under året...

verkning och byggverksamhet är starkt överrepresenterade i förhållande till riket.

Arbetsmarknaden i Herrljunga är stark och det finns många arbetstillfällen. I Svenskt Näringslivs årliga enkät har Herrljunga kommun placerat sig högt upp. År 2016 hamnade kommunen på placering nr 14 (att jämföras med plats 37, 2015). Under de senaste 5 åren har Herrljunga placeringar varierat från lägst 14 till högst 48, vilket måste betecknas som mycket gott.

Antal registrerade företag

Förutsättningarna för att locka nytt företagande till kommunen är goda med tanke på det geografiska läget, kommunikationer med mera. Under 2016 tillkom 38 nya företag (att jämföras med 31 st under 2015) i kommunen. Under den senaste tioårsperioden har det tillkommit i snitt 36 nya företag/år.

Att det startas upp nya företag i kommunen, är en prioriterad arbetsupp- gift för Fokus Herrljunga. Från och med 2016 erbjuds intresserade en lokal ”Starta eget kurs” som hålls i Fokus Herrljungas lokaler. Denna kurs har i hög grad bidragit till att det är fler människor som antingen har startat eller kommer att starta företag under det kommande året. Även under 2017 kommer dessa kurser att fortsätta att hållas.

In- och utpendling

För år 2015 var det totalt 4 393 personer som förvärvsarbetande i Herrljunga kommun. Av dessa var det 2 885 personer som bodde och arbetade i kommunen samt att 1 308 personer pendlade in till Herrljunga kommun. Tittar vi till de som pendlar ut är de något fler än inpendlande personer. Totalt pendlade 1 782 personer ut från Herrljunga kommun för att arbeta i en annan kommun. Antalet inpendlande personer har ökat något mer än utpendlande jämfört med 2014. Men precis som tidigare år är det fler personer som bor i Herrljunga kommun och arbetar utanför än som bor utanför kommunen och arbetar i Herrljunga kommun.

**Totalt pendlade
1 782 personer ut från
Herrljunga kommun för
att arbeta i en annan
kommun...**

Arbetsmarknaden

Herrljunga kommun hade 2016 i genomsnitt 199 (219) personer totalt i arbetslöshet. Det motsvarar 3,6 % (4,9 %) av den registerbaserade arbetskraften. Personer i program med aktivitetsstöd uppgick till 91 (102) stycken eller 1,6 % (2,3%) av den registerbaserade arbetskraften. Jämfört med 2015 har arbetslösheten sjunkit med 20 personer. Bland ungdomar (18-24 år) var 18 personer öppet arbetslösa, vilket motsvarar 2,3 % av den registerbaserade

arbetskraften. Herrljunga kommuns öppna arbetslöshet bland ungdomar är lägre än riket, som visar 3 % i genomsnitt för 2016.

Herrljunga har haft en betydligt lägre arbetslöshet än riket och länet under 2016. Rikssnittet får året låg på 6,0 % arbetslöshet, Västra Götaland hade 5,3 % och Herrljunga kommun 3,6 %.

Infrastruktur

Kommunens geografiska läge mitt i Västra Götaland innebär att infrastrukturen är viktig. Under 2014 fattades beslut om medfinansiering för utbyggnad av E20. Västra Götaland, kommunalförbunden och berörda kommuner enades tillsammans med Trafikverket om viktig satsning för att förbättra trafiksäkerheten och standarden på E20. För Herrljunga kommuns del uppgår medfinansieringen till 8,3 mnkr. Avsättningarna till E20 är genomförda på 3 år och kommer inte att belasta nästa års resultat.

GC-väg till Ölltorp färdigställdes under 2015 och under 2016 startades det upp ett arbete för ytterligare utbyggnad av GC-vägen från Herrljunga, västerut till Remmene och söderut till Södra Björke. Sammantaget skapar detta bättre förutsättningar för att använda järnvägen för pendling.

I ett Sjuhäradsperspektiv

Befolkningsförändring under senaste femårsperioden, % 2015	
Bollebygd	5,1
Borås	5
Ulricehamn	2,9
Svenljunga	2,1
Vårgårda	2
Herrljunga	0,4
Tranemo	0,3
Mark	0,2

Källa: Kolada

Andel öppet arbetslösa, december 2016, %	
Borås	4,4
Svenljunga	3,9
Tranemo	3,4
Ulricehamn	2,9
Herrljunga	2,7
Vårgårda	2,4
Mark	2,3
Bollebygd	1,7

Källa: AMS

Lärartäthet, antal elever per lärare (heltidstj.) totalt, 2015	
Bollebygd	13,4
Borås	12,8
Mark	12,8
Ulricehamn	12,3
Svenljunga	12,1
Vårgårda	11,3
Tranemo	11,2
Herrljunga	10,4

Källa: Skolverket

Invånare 65+ i särskilda boendeformer, andel (%), 2015	
Tranemo	4,5
Ulricehamn	4,3
Vårgårda	4,3
Borås	4
Mark	4
Herrljunga	3,5
Bollebygd	3,5
Svenljunga	3,1

Skattesats 2016, %	
Svenljunga	22,15
Herrljunga	21,94
Bollebygd	21,59
Borås	21,31
Mark	21,21
Vårgårda	21,21
Ulricehamn	21,05
Tranemo	21,00

Källa: Skatteverket

Svenskt Näringslivs kommunranking 2015	
Vårgårda	11
Herrljunga	37
BORås	47
Tranemo	67
Ulricehamn	68
Mark	191
Bollebygd	187
Svenljunga	229

Källa: Svenskt Näringsliv

Elever i åk. 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%), 2016	
Bollebygd	94,1
Mark	88,1
Ulricehamn	85,5
Herrljunga	85,1
Borås	84,8
Tranemo	81,3
Vårgårda	81,1
Svenljunga	77,6

Källa: Kolada

Andel (%) personer 65+ år i ordinärt boende som var beviljade hemtjänst 2015	
Svenljunga	11
Borås	8,3
Herrljunga	8,1
Vårgårda	7,2
Mark	6,9
Tranemo	6,9
Ulricehamn	6,6
Bollebygd	5,4

Skattekraft i procent av riksgenomsnitt, taxeringsåret 2016	
Bollebygd	101
Borås	94
Ulricehamn	92
Mark	91
Tranemo	91
Vårgårda	90
Herrljunga	88
Svenljunga	86

Källa: SCB

Förskola, antal barn per årsarbetare 2015	
Bollebygd	5,7
Ulricehamn	5,7
Tranemo	5,5
Vårgårda	5,5
Borås	5,3
Svenljunga	5,3
Mark	5,2
Herrljunga	4,8

Källa: Kolada

Betyg årskurs 9, genomsnittligt meritvärde (17 ämnen), 2016	
Bollebygd	233
Borås	229
Mark	225,1
Ulricehamn	217,2
Vårgårda	216,7
Herrljunga	214,1
Tranemo	210,1
Svenljunga	201,7

Källa: Siris

Medarbetare i kommunen

Personalredovisningen syftar till att tydliggöra hur kommunen under året har arbetat med personalfrågorna. Utgångspunkt för arbetet är kommunens personalpolitiska program samt servicenämndens beskrivna uppdrag och mål för stödfunktionen Personalavdelningen.

Under 2016 har arbetet inriktats mot att utveckla personal- och löneprocesserna för Vårgårda och Herrljunga kommun. Fokus har legat på samverkan, psykosocial arbetsmiljö samt introduktion och utveckling för ny chef. Under hösten grundlades två projektplaner för att arbeta med två övergripande mål för personal – sänka sjukfrånvaro och öka andel anställda på heltid. Arbetet med att utveckla ett gemensamt systematiskt arbetsmiljösystem startade under hösten och arbetet kommer att fortsätta under 2017. Löneenheten har arbetat med att utveckla anställnings- och löneprocessen och flera systemutvecklingar har genomförts under året.

Mål

De politiska målen anger:

- Minska personalens sjukfrånvaro
- Medarbetare ska ha önskad sysselsättningsgrad

Personalstruktur

Kommunens anställda är i tjänsteorganisationen uppdelade i fem förvaltningar. Per 2016-11-30 uppgick det totala antalet månadsanställda till 843 personer vilket är en ökning med 15 personer jämfört med 2015. Ökningen ligger främst inom bildningsförvaltningen. Andelen män har ökat med 1 %-enhet sedan 2015 och andelen heltidsanställda har minskat med 1 %-enhet. Det är bland kvinnor som andelen heltidsanställningar har minskat medan männen har ökat 1 %-enhet.

Antal månadsavlönade per 30 november 2015 respektive 2016		
	2015	2016
Antal månadsavlönade	828	843
Antal omräknade heltider	739	755
Andel kvinnor	82%	81%
Andel män	18%	19%

Heltid/deltid per 30 november (tillsvidareanställda)		
	2015	2016
Andel heltidsanställda	64%	63%
varav kvinnor	60%	59%
varav män	82%	83%

Arbetad tid

Nettoarbetstid är den del av överenskommen arbetstid som utförts efter avdrag för olika typer av frånvaro och utgör tillsammans med övertid och fyllnadstid totalt arbetad tid. Den totala arbetstiden redovisas som årsarbeten. En årsarbete motsvarar 165 timmar per månad dvs 1980 timmar per år.

Total arbetad tid, timmar omräknad till årsarbetare*		
	2015	2016
Månadsavlönade nettoarbetstid	517,6	551,2
Timavlönade	82,7	82,7
Fyllnadstid	5,5	6,6
Övertid	4	4
Totalt	609,8	645

*1 åa = 1980 timmar

Total arbetad tid omräknad till årsarbetare 2016 uppgår 645,0, vilket är en ökning med 35,2 årsarbetare.

Total arbetad tid omräknad till årsarbetare 2016 uppgår 645,0, vilket är en ökning med 35,2 årsarbetare. Ökningen beror främst på ökat antal anställningar och till viss del på ökad sjukfrånvarotid motsvarande 8 årsarbetare, samt färre antal tjänstledigheter i förhållande till 2015. Arbetad tid för timavlönade, fyllnadstid samt övertid ligger ungefär på samma nivå som 2015.

Jämställdhet

Kvinnor är den största gruppen som arbetar inom kommunens verksamheter. 81 % av de tillsvidareanställda är kvinnor vilket är en minskning med 1 %-enhet i förhållande till 2015. Andelen kvinnliga chefer är 73 % av det totala antalet chefer vilket är en ökning med 10 %-enheter i förhållande till 2015.

Under 2016 har en minskning av andelen heltider skett och då främst bland kvinnor. Fortfarande skiljer sig andelen heltidsanställningar mellan könen – 59 % för kvinnor och 83 % för männen. Det är främst inom de kvinnodominerade yrkesgrupperna som deltidsanställningar finns.

Målet 2017 är att öka andelen heltidsanställningar vilket i sin tur minskar andelen timavlönade.

Kompetensförsörjning

Under 2016 har det blivit alltmer kännbart vad gäller brist på viss yrkeskompetens. Konkurrensen har ökat markant vad gäller grupperna lärare, förskollärare, chefer, rektorer, socialsekreterare, sjuksköterskor samt handläggare inom vissa specialistområden. Rörligheten har varit och fortsätter att vara hög för chefer inom vård och omsorg. Under 2016 gjordes inriktade lönesatsningar inom bristyrkena vilket även sker inom övriga kommuner.

Åldersfördelning i %		
	2015	2016
20-29	11	11
30-39	18	19
40-49	25	24
50-59	29	30
60-	17	16

Arbetsmiljö och hälsa

Anställda inom kommunen ska erbjudas en god arbetsmiljö och det förutsätter ett väl fungerande, systematiskt arbetsmiljöarbete. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete innebär att ”undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås”. Arbetsmiljöfrågorna ska vara integrerade i den dagliga verksamheten och ska omfatta alla fysiska, psykologiska och sociala förhållanden på arbetsplatsen. Chefer och medarbetare ska samverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet för att skapa en god arbetsmiljö.

Personalvårdsprogram

Personalvårdsprogrammet via Falck Healthcare innebär att de anställda kan få stöd och hjälp med sina problem och därmed förebygga ohälsa och sjukdom. Personalvårdsprogrammet innehåller fritt, anonymt telefonstöd och vid behov personligt besök hos specialist för psykosociala problem, både arbetsrelaterade och privata, som kan påverka arbetsförmågan. Tillgängliga specialister är psykologer, jurister, ekonomer, familjerådgivare, jurister m.fl.

Herrljunga kommun har anmält 850 antal anställda som omfattas av tjänsten och Falck Healthcare har under rapporteringsperioden hanterat 26 ärenden vilket ger en sökfrequens om 3 % beräknad på årsbasis. Falck Healthcare

vägledare kategoriserar varje inkommande ärende och ger det en huvudrubrik som i sin tur indelas i ett antal underrubriker. I tabellen nedan redovisas fördelningen mellan arbetsrelaterade och privatrelaterade frågeställningar för hela Herrljunga kommun underrapporteringsperioden.

Frågeställning	2015		2016	
	Antal ärenden	Procent	Antal ärenden	Procent
Arbetsrelaterad	9	53%	11	42%
Privatrelaterad	8	47%	11	42%
Tilläggstjänster	0	0%	4	15%
Totalt	17	100%	26	100%

Arbetsskador och tillbud

Under 2016 inkom totalt 94 tillbud vilket är en ökning med 9 anmälningar i förhållande till 2015. Antal anmälda arbetsskador har ökat med 30 och då främst inom Bildningsförvaltningen. Att antalet anmälningar har ökat kan förklaras med att kunskapen om att göra anmälningar har ökat samt förbättrade rutiner för rapportering.

Förvaltning	Antal anmälda arbetsskador		Antal anmälda tillbud	
	2015	2016	2015	2016
Socialförvaltningen	4	5	55	46
Bildningsförvaltningen	0	28	24	43
Teknisk förvaltning	1	0	6	3
Övriga	0	2	0	1
Totalt	5	35	85	94

Utbildningsinsatser - övergripande

Under hösten har två utbildningar – totalt fem tillfällen - genomförts för chefer och skyddsombud. Utbildning inom ny AFS 2015:4 (organisatorisk och social arbetsmiljö) samt inom samverkan. I övrigt har informationsutbildning i uttag av ut-data/personal, rekryteringssystemet Offentliga Jobb, löneöversynsprocessen samt systemutbildningar i Time care och Personec genomförts.

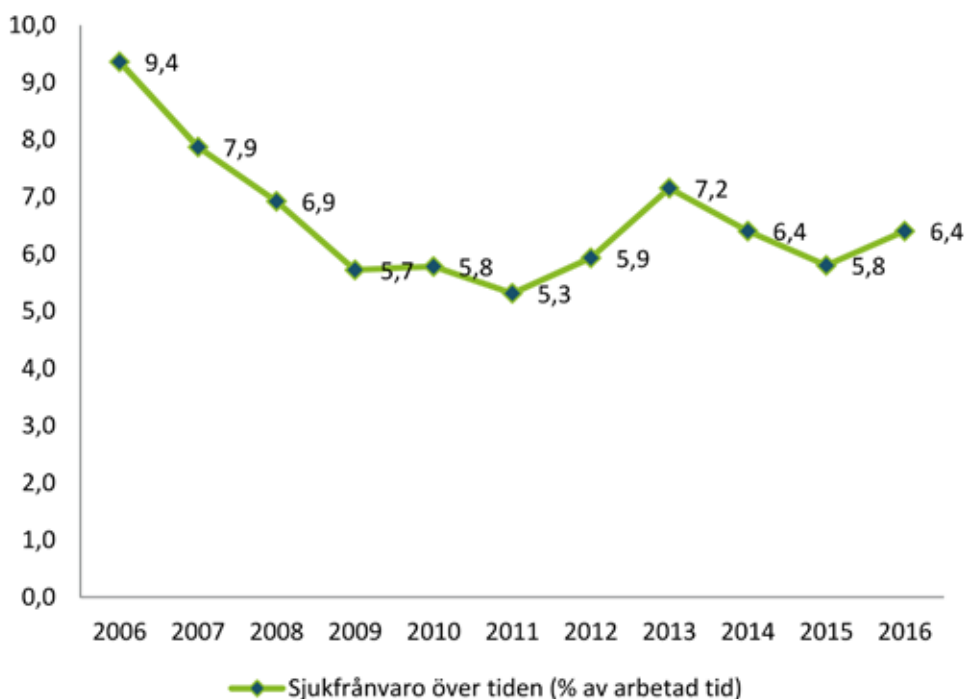
Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron redovisas i förhållande till ordinarie arbetstid och omfattar även timavlönade. Under 2016 var sjukfrånvarotiden i % av ordinarie arbetstid 6,4 %, vilket är en ökning med 0,6 %enheter i förhållande till 2015. Det är fortfarande viss skillnad mellan kvinnors och mäns sjukfrånvarotal. Det är främst långtidssjukfrånvaron som ökat i förhållande till 2015. De yrkesområden som framförallt har ökat sin sjukfrånvaro är inom Vård- och omsorgsarbete, hantverksarbete, köks- och måltidsarbete.

Sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid % 2016:

Redovisning av sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid			
%	2014	2015	2016
Total sjukfrånvaro	6,4	5,8	6,4
Långtidssjukfrånvaro (>60 dagar)	48,9	42,3	48,1
Total sjukfrånvarotid			
för kvinnor	6,6	6,2	6,9
för män	5,3	4,1	4,6
Total sjukfrånvarotid			
-29 år	6,3	3,9	4,2
30-49 år	5,3	6,1	5,8
50- år	7,3	6,1	7,9

Sjukfrånvaro över tid i förhållande till ordinarie arbetstid %. 2006-2016:

För att få en bild över hur sjukfrånvaro sett ut över åren kan man i diagrammet ovan se hur sjuktalet har utvecklats under de tio senaste åren.

Sjukfrånvaro inom yrkesområden 2015 resp 2016:

Redovisning av sjukfrånvaro per yrkesområde, %		
	2015	2016
Ledningsarbete	5,8	4,9
Handlägg- och administratörsarbete	6,4	6,1
Vård- o omsorgsarbete	7,3	8,9
Socialt o kurativt arbete	5,3	4,5
Skol- och barnomsorgsarbete	4,9	5,1
Hantverksarbete (vaktm, anlägggararb)	4,1	6,3
Köks- och måltidsarbete	4,5	5,7
Städ-, tvätt- och renhållningsarbete	6	5,9

Rehabilitering

Strävan har under året varit att bibehålla en effektiv och god rehabiliteringsprocess. Kommunens rehabiliteringsprocess beskriver i olika steg hur rehabiliteringsarbetet ska fungera. Det övergripande målet för rehabiliteringsarbetet är att den anställda så fort som möjligt ska återgå i ordinarie arbete.

Aktuella och avslutade rehabiliteringsärenden dec 2016:

Aktuella Rehabärenden dec 2016	Män	Kvinnor	Totalt
Antal pågående rehabärenden över 3 mån	5	30	35
Antal avslutade rehabärenden över 3mån	3	22	25
Antal anställda med 5 eller fler sjukfrånvarotillfällen/12 mån*	14	74	88

*I sjukfrånvaron ingår arbetsmarknadsanställningar

Orsak till sjukskrivning av pågående ärenden dec 2016	Män	Kvinnor	Antal
Muskel/ skelett	3	6	9
Hjärta, kärl, tumörer	0	5	5
Psykiskt	3	17	20
Övriga	1	1	2
Totalt	7	29	36

Frisknärvaro

Med frisknärvaro menas hur stor andel av de anställda som inte haft någon sjukfrånvaro alls registrerad under året. Andelen långtidsfriska har minskat med 7,1 %enheter mellan 2015 och 2016.

Frisknärvaro – andel helt friska (ingen sjukdag) 2015 och 2016:

Frisknärvaro – andelen med 0 sjukdag 2015 och 2016		
Andel friska i %	2015	2016
Totalt	41,8	34,7
Kvinnor	38,5	32,1
Män	55,9	45,5

Friskvårdssatsningar

Herrljunga kommun vill som arbetsgivare främja god hälsa hos de anställda, vilket på sikt leder till ökad frisknärvaro och minskad sjukfrånvaro. De anställda har under året haft möjlighet till friskvårdsbidrag på max 300 kronor per person samt fritt bad i Herrljunga simhall.

Företagshälsovård

Herrljunga kommun är ansluten till Avonova. Under 2016 har kommunen köpt tjänster för ca 511 tkr vilket är ca 70 tkr mindre än året innan. Beställning av tjänster har skett via rekvisition från chef. Främst har företagshälsovården nyttjats för tjänsterna samtalsstöd och läkarkonsultation i individärenden. Insatserna redovisas i Frisk/förebyggande arbetsmiljöinsatserinsatser, Risk/åtgärd för att förhindra sjukfrånvaro och ohälsa och Sjuk/rehabiliteringsinsatser för sjukskrivna medarbetare. Den största delen av insatserna har riktats in mot att förhindra sjukskrivning.

Nyttjande företags hälsovård		
tkr	2015	2016
Frisk	5	12
Risk	398	336
Sjuk	177	163
Totalt	580	511

Lönepolitik

Löneöversyn genomfördes per 2016-04-01--2016-09-30 enligt gällande avtal. Kommunals avtal blev klart först i juni 2016 och sträcker sig till 2019. Totalt löneutfall för året blev totalt 3,1 %. Särskilda satsningar gjordes för vissa prioriterade grupper såsom vissa lärargrupper, förskollärare, fritidspedagoger, rektorer/förskolechefer, sjuksköterskor, socialsekreterare, biståndsbedömare. I Kommunals avtal görs särskild satsning på undersköterskor under tre år.

Ekonomi

De totala personalkostnaderna har ökat 30 mnkr mellan åren 2015 och 2016. Kostnadsökningen för löner och arvoden beror på främst på ökat antal anställningar, ökad sjukfrånvaro och lönerevisionen för 2016. Pensionskostnaderna inklusive särskild löneskatt har ökat med 2 mnkr.

Personalkostnader		
(mnkr)	2015	2016
Löner och arvoden	260	277
Arbetsgivaravgifter	77	87
Pensioner inkl löneskatt	31	33
Totalt	368	397
varav sjuklönekostnader	4	4

Kommunens koncern

Förutom Herrljunga Kommun består koncernen av Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler, Nossan Förvaltningsaktiebolag, Herrljunga Hotellfastighets AB, Herrljungabostäder AB och koncernen Herrljunga Elektriska AB.

Kommunkoncernens samlade resultat 2016 uppgår till 30 mnkr vilket är en förbättring mot föregående år med 15 mnkr. Soliditeten uppgår till 35 % exkl. kommunens ansvarsförbindelse för pensionsåtaganden före 1998.

Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler

Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler ägs till 100 % av Herrljunga Kommun. Stiftelsen förvaltar 19 fastigheter till ett anskaffningsvärde av 197 mnkr och dess syfte med verksamheten är att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler till

kommunens näringsliv. Fastigheter som ägs av stiftelsen hyrs ut, leasas eller säljs beroende på kundens intresse.

För 2016 redovisas ett resultat efter bokslutsdispositioner och skatt på 1,1 mnkr vilket kan jämföras med resultatet för 2015 som blev 0,4 mnkr. Stiftelsen har 2016 en soliditet på 4 % och motsvarande för 2015 var 6 %. Stiftelsen har inga anställda.

Nyckeltal Stiftelsen Herrljunga	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Industrilokaler					
Omsättning, mnkr	10,3	10	9,9	10,9	11,7
Rörelseresultat	2,5	1,9	1,9	1,9	2
Resultat efter finansnetto	-0,1	-2,3	-0,1	0,4	1,1
Nettoinvesteringar mnkr	7,5	8,1	0,9	3,4	35,5
Soliditet %	5	5	5	6	4
Antal anställda	-	-	-	-	-

Nossan Förvaltningsaktiebolag

Nossan Förvaltningsaktiebolag är ett holdingbolag vars syfte är att äga och förvalta de kommunala bolagen Herrljungabostäder AB, Hotellfastighets AB och Herrljunga Elektriska AB med dotterbolag. Eftersom Nossan förvaltningsaktiebolag är ett holdingbolag finns inga anställda i bolaget utan bolaget köper via avtal resurser av Herrljunga Kommun.

Resultatet 2016 efter finansnetto var 0 mnkr vilket är samma resultat som föregående år och soliditeten blev 9 % precis som 2015.

Nyckeltal Nossan Förvaltningsaktiebolag	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Nettoomsättning, mnkr	0	0	0	0	0
Rörelseresultat	-0,1	-0,3	-0,5	-0,8	-0,7
Resultat efter finansnetto	0,4	0,7	0	0	0
Soliditet %	9	9	9	9	9
Antal anställda	-	-	-	-	-

Herrljungabostäder AB

Herrljungabostäder AB ägs till 100 % av Nossan Förvaltningsaktiebolag. Syftet med verksamheten är att erbjuda ett kundanpassat och varierat utbud av lägenheter. Lägenheterna ska passa alla och bolaget strävar efter att kunden ska känna trygghet och trivsel i bostaden och området. Totalt förvaltar

Herrljungabostäder AB 630 lägenheter och under 2016 har uthyrningssituationen varit god. Efterfrågan på bostäder är stor från alla grupper, både inom och utanför kommunen.

Årets resultat efter bokslutsdispositioner och skatt är 3,7 mnkr, vilket är en förbättring med 2,7 mnkr jämfört med 2015. Soliditeten uppgick precis som föregående år till 14 %. Bolaget hade 9 anställda under 2016.

Nyckeltal Herrljunga Bostäder AB	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Nettoomsättning, mnkr	34,6	35,6	35,5	36,4	38,1
Rörelseresultat	4,1	3,9	3,6	3,4	7,2
Resultat efter finansnetto	0,5	0,4	0,4	1,5	6
Soliditet %	17	16	16	14	14
Antal anställda	10	10	9	9	9

Herrljunga Hotellfastighets AB

Nossan Förvaltningsaktiebolag äger samtliga aktier i Herrljunga Hotellfastighets AB. Syftet med verksamhet är att tillhandahålla en hotell- och restaurangverksamhet av god kvalitet för kommunens näringsliv och invånare. Bolaget förvaltar två fastigheter för hotellverksamhet.

Resultatet efter bokslutsdispositioner och skatt är för 2016 -0,2 mnkr, vilket är en försämring med 0,1 mnkr mot 2015. Soliditeten för 2016 är 6 % vilket kan jämföras med 8 % för 2015. Herrljunga Hotellfastighets AB har inga anställda.

Nyckeltal Herrljunga Hotellfastighets AB	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Nettoomsättning, mnkr	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Rörelseresultat	-0,2	-0,2	0	0	-0,1
Resultat efter finansnetto	0	0	-0,1	0	-0,2
Soliditet %	9	9	8	8	6
Antal anställda	-	-	-	-	-

Koncernen Herrljunga Elektriska AB

Herrljunga Elektriska AB består av moderbolaget Herrljunga Elektriska och dess dotterbolag Herrljunga Vatten AB, Herrljunga Elkraft AB och Trollabo Kraft AB (ägs till 50% och kommer inte att redovisas i kommunens årsredovisning).

Herrljunga Elektriska AB

Moderbolaget Herrljunga Elektriska AB:s verksamhetsområde består av fyra affärsområden: Elnät, EL-/energiteknik, Fjärrvärme och Stadsnät, samt övrig verksamhet inom fastighetsförvaltning och tjänster. Bolaget har till syfte att producera och distribuera el- och värmeenergi, tillhandahålla el- och energitekniska tjänster inklusive elinstallation, tillhandahålla stadsnätstjänster, äga och förvalta såväl lös som fast egendom. Bolaget ska främja kommunens tillväxt och utveckling genom drift och förvaltning av nämnda verksamheter. Flera av verksamheternas miljömål har höjts under 2016 och man främjar utbyggnaden av solel för kommuninvånarna.

Bolaget bedriver anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Anmälningsplikten avser produktionsanläggningarna för fjärrvärme i Mörlanda panncentral och Kartholmens panncentral samt värmeproduktion på Gäsenegården.

Resultatet efter bokslutsdispositioner och skatt är för 2016, 2,2 mnkr vilket kan jämföras med 1,7 mnkr för 2015. Soliditeten blev för 2016, 49 % vilket är vilket är lägre än 2015. Bolaget har haft 45 anställda under 2016.

Nyckeltal Herrljunga Elektriska AB	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Nettoomsättning, mnkr	78	80	85	85	95
Rörelseresultat	4,8	3,8	6,4	6,8	8,4
Resultat efter finansnetto				6,8	8,4
Soliditet %	42	42	49	51	49
Antal anställda	37	37	40	43	45

Herrljunga Vatten AB

Herrljunga Vatten AB är ett helägt dotterbolag till Herrljunga Elektriska AB. Verksamheten omfattar vatten-, dagvatten och avloppsverksamhet för Herrljunga Kommuns VA-område. Bolaget är helägt av Herrljunga Elektriska och ingår därmed i koncernen för Nossan förvaltningsaktiebolag. Under 2016 producerades 444 456 kbm dricksvatten. Bolaget bedriver tillståndspliktig avloppsrening vid 6 anläggningar och tillstånden är inte föremål för någon omprövning.

Årets resultat är 0 mnkr vilket är samma som för 2015 och soliditeten 2016 är 25,7 % efter bokslutsdispositioner och skatt, vilket är lägre jämfört med 2015. Bolaget hade inga anställda under 2016 utan verksamheten sköts av moderbolaget enligt avtal.

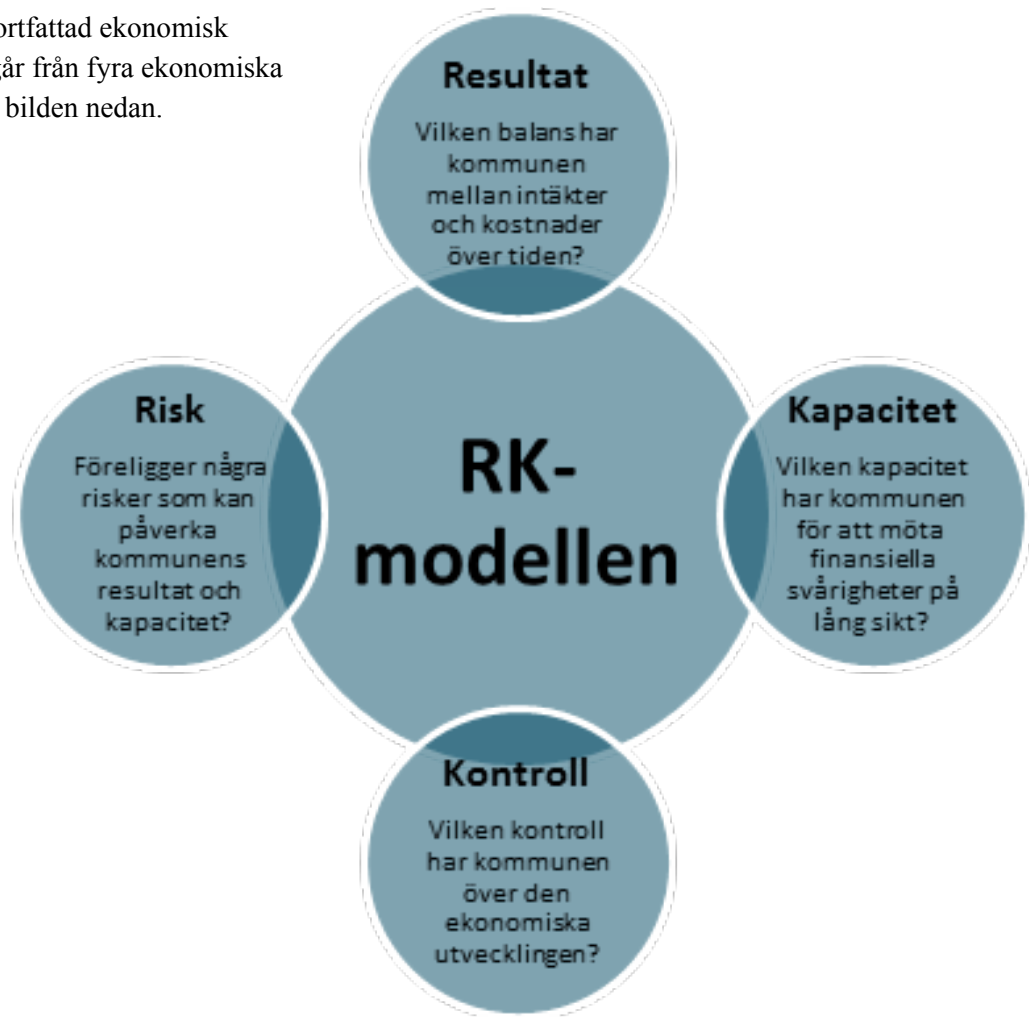
Nyckeltal Herrljunga Vatten AB	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Nettomsättning, mnkr	11,3	10,8	10,9	12,2	13,2
Rörelseresultat	1,7	0,4	0,4	0,5	0,3
Resultat efter finansnetto	0,7	1,5	-0,3	-0,2	-0,2
Soliditet %	27,1	30,1	29,6	28,7	25,7
Antal anställda	-	-	-	-	-

Herrljunga Elkraft AB

Herrljunga Elkraft AB är ett helägt dotterbolag till Herrljunga Elektriska AB. Bolagets verksamhet är vilande. Resultatet för 2016 är 0 mnkr och bolaget har inte haft några anställda under 2016. Verksamheten sköts av moderbolaget enligt avtal.

Ekonomisk översikt och analys

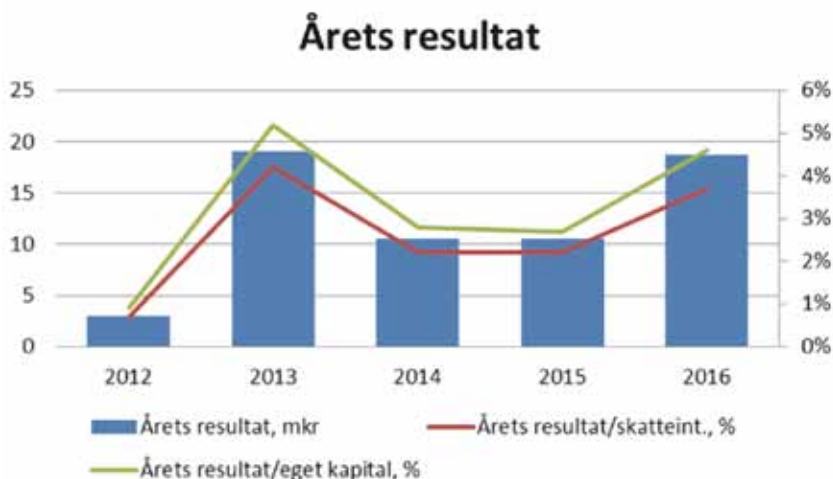
Här lämnas en kortfattad ekonomisk analys vilken utgår från fyra ekonomiska perspektiv enligt bilden nedan.

Resultat

Årets resultat

Finansiellt mål: Resultatet ska under en treårsperiod uppgå till minst 2 % av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Resultatet för 2016 uppgår till 18,8 mnkr jämfört med budgeterat 10,9 mnkr. Jämfört med föregående år är årets resultat en förbättring med 8,3 mnkr.

I förhållande till skatteintäkterna och generella statsbidrag uppgår årets resultat till 3,7 %, vilket innebär att målsättningen om minst 2 % har infriats. Orsaken till det goda resultatet är att nämnderna har gjort positiva avvikelser jämfört med budget. I resultatet ligger även en ej budgeterad kostnad för medfinansiering av E20. Enligt fullmäktiges beslut (april 2015) ska kostnaden tas under tre år. Av det totala beloppet på 8,3 mnkr har 2,7 mnkr belastat årets resultat.

Under den senaste treårsperioden har kommunens resultat uppgått till 2,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket överstiger kommunens finansiella resultatmål. Under en femårsperiod redovisar kommunen sammantaget resultat på 2,6 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

För 2016 uppvisar nämnderna tillsammans med politisk verksamhet en positiv avvikelse på 14,9 (7,2) mnkr. Samtliga nämnder redovisar positiva avvikelser mot budget.

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det råder balans mellan löpande intäkter och kostnader. Den långsiktiga ekonomiska målsättningen är att kommunens resultat under åren ska uppgå till minst 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Infrias detta mål ger det goda förutsättningar för egenfinansiering av investeringar samt finansiering av framtida pensionskostnader.

Årets kostnader för pensioner inklusive särskild löneskatt har under året uppgått till 32,6 (29,8) mnkr, vilket jämfört med 2015 är en ökning med 2,8 mnkr. Årets avskrivningskostnader uppgår till 19,7 (19,3) mnkr. Skatteintäkter och generella statsbidrag uppgår till totalt 504,4 (484,2) mnkr vilket understiger budgeten med 0,4 mnkr.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner verka för en god ekonomisk hushållning. En vedertagen tolkning av nämnda begrepp är att ett årsresultat bör uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Herrljunga kommun har beslutat att som ett finansiellt delmål årligen redovisa ett resultat som uppgår till minst 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Med ett utfall på 18,8 mnkr eller 3,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag under år 2016 har målet för god ekonomisk hushållning infriats.

Balanskravet

Balanskravet är kommunallagen regelverk för krav på ekonomisk balans för kommuner och landsting. Balanskravet är definierat så att intäkterna ska överstiga kostnaderna, det vill säga resultatet ska vara positivt. Om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna ska det negativa resultatet regleras och det redovisade egna kapitalet enligt balansräkningen ska återställas under de närmaste tre åren. Vidare ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten.

Sedan balanskravet infördes år 2000 har Herrljunga kommun redovisat positiva resultat för alla år förutom år 2007 och 2001. För år 2016 uppfyller Herrljunga Kommun balanskravet.

Balanskravsavstämning, mnkr	
Årets resultat enligt resultaträkningen	18,8
Reducering av samtliga realisationsvinster	-0,2
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0
Orealiserade förluster i värdepapper	0
Justering för återföring av orealiserade förluster värdepapper	0
Årets resultat efter balanskravsjustering	18,6
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0
Balanskravsresultat	18,6

Intäkter

Intäkterna består av skatteintäkter och generella statsbidrag men även av intäkter från verksamheterna och uppgår till totalt 638,7 (589,9) mnkr. Av intäkterna kommer 79 % från skatteintäkter och generella statsbidrag. Resterande intäkter kommer från taxor och avgifter (4%), försäljningar av verksamheter (2%), driftbidrag; framför allt från Migrationsverket (2%), hyror och arrenden (1%) och övrigt (6%).

Bidragen har ökat med 27,2 mnkr under 2016 jämfört med utfall 2015. Detta beror främst på ökade bidrag från Migrationsverket och Skolverket.

Bidrag	2015	2016	Avvikelse
Skolverket	5,9	11,5	5,6
Socialstyrelsen	0,9	3,1	2,2
Migrationsverket	18,3	41,3	23,0
Övriga statliga myndigheter	12,3	13,4	1,1
Övriga bidragsgivare	9,6	4,8	-4,8
Summa	47,0	74,2	27,2

Kostnader

För 2016 uppgick verksamhetens kostnader till 601,2 (560,9) mnkr. Av kostnaderna utgör ca 62 % arbetskraftskostnader, vilket är en något lägre andel jämfört med 2015. Näst efter arbetskraftskostnader kommer entreprenad och köp av verksamhet som står för 14 % av verksamhetens kostnader.

Värdet av personalens inestående semesterdagar uppgick vid årsskiftet till 14 mnkr vilket är en ökning med 0,4 mnkr jämfört med 2015.

Av verksamhetens kostnader stod vård och omsorg samt pedagogisk verksamhet för 52 %. Den största verksamheten är den pedagogiska som förbrukar 28 %.

Avskrivningar

Årets avskrivningskostnad uppgår till 19,7 (19,3) mnkr. Avskrivningskostnads andel av skatteintäkter och generella statsbidrag är 4,0 %, vilket är den genomsnittliga andelen under en tioårsperiod. Med stora investeringsbehov kommer denna andel sannolikt att öka under kommande år vilket ger mindre utrymme till verksamhetens övriga behov.

Verksamhetens nettokostnader

En grundläggande förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande intäkter och kostnader. Ett sätt att belysa detta är att analysera den årliga förändringen av skatteintäkter och generella statsbidrag i förhållande till verksamhetens nettokostnader. Verksamhetens nettokostnader bör därför inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och generella statsbidrag.

Av diagrammet framgår en bra följsamhet mellan årlig förändring av skatteintäkter kontra verksamhetens nettokostnader. Under 2012 och 2013 har nettokostnaderna haft en negativ procentuell förändring medan skatteintäkterna haft en positiv ökning. Under 2014 har nettokostnaderna ökat rejält i förhållande till skatteintäkter för att sedan balanseras under 2015. För 2016 har utvecklingen återigen gått mot att skatteintäkter ökar mer i förhållande till nettokostnader, vilket skapat ett bättre resultat för 2016 än budgeterat.

För att stärka ekonomin under kommande år är det angeläget att ökningstakten av verksamhetens nettokostnader begränsas i förhållande till ökningstakten för skatteintäkterna och generella statsbidrag.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Skatteintäkternas utveckling 2010-2016					
År	2012	2013	2014	2015	2016
mnkr	433	445,3	469	484,2	504,4
%	1,9	2,8	5,1	3,1	4

Skatteintäkter och generella statsbidrag är kommunens dominerande inkomstkälla och svarade 2016 för 79 % av kommunens intäkter. Den primärkommunala skattesatsen för Herrljunga kommun uppgår till 21,94 och sänktes senast 2015 med 0,22 kronor. Skattekraften i Herrljunga kommun uppgår i dagsläget till 88,4 % av riksgenomsnittet. Detta är något lägre än föregående år. Skatteutjämningen kompenserar stora delar av denna avvikelse.

Jämfört med föregående år ökade summan av skatteintäkter och statsbidrag med 20,2 mnkr eller med 4,0 %. Skatteintäkterna och statsbidragen uppgår för 2016 till 504,4 mnkr. Av totala skatteintäkter och statsbidrag uppgår skatteintäkter från Herrljunga kommuns eget skatteunderlag till 388,9 mnkr (77,1 %). Resterande 115,5 mnkr eller 22,9 % är summan av inkomst- och kostnadsutjämning samt LSS-kostnader.

Under den senaste femårsperioden har skatteintäkternas årliga förändringar varierat kraftigt vilket hänger samman med årliga förändringar i konjunkturen. När konjunkturen mattas av dämpas även skatteintäkternas ökningstakt. Under 2011 och 2012 var ökningstakten låga 1,1 respektive 1,9 %.

Finansnetto

Årets finansiella kostnader uppgår till 0,2 (0,1) mnkr. Hälften består av bankkostnader och resterande av räntekostnader av olika slag. Kommunens fi-

nansiella intäkter redovisas till 1,2 mnkr och består av ränta från bank (0,6 mnkr), borgensavgift från koncernföretag (0,4 mnkr) samt övrigt såsom utdelning på aktier/andelar, ränteintäkter från kundfordringar (0,2 mnkr). Finansnettot blev 1,0 mnkr vilket är 0,1 mnkr bättre än budgeten.

Kommunen har under året inte haft några externa lån.

Redovisning av flykting erksamheten

I bokslut 2016 finns det en uppbokad fordran på 22,7 mnkr mot Migrationsverket, vilket avser ersättning av ensamkommande flyktingbarn. 68 % av fordran avser boende asyl, boende PUT (permanent uppehållstillstånd) och ersättning enligt avtal som kommunen får för mottagandet av asylsökande ensamkommande barn. Resterande del av fordran avser ersättning till Bildningsnämnden samt God man.

Det finns ett nettoöverskott inom Socialnämnd som har lagts till en buffert för ensamkommande barn i enlighet med socialnämndens beslut 2016-12-04 § 115 om hantering av överskott för ensamkommande barn DNR SN 67/2016. Hanteringen grundar sig i ett antagande om att kostnader kommer att uppstå i framtiden som inte täcks av några ersättningar från Migrationsverket. Det finns också en risk att det förslag på förändrat ersättningssystem med lägre ersättningar som finns inte kommer att täcka de kostnader som kommunen har eller kommer att ha för ensamkommande. Då ska medel finnas avsatta för att inte belasta kommunens skattemedel.

I december 2015 betalade Migrationsverket ut ett bidrag för flyktingsituationen. Detta bidrag har under 2016 resultatförts med 4,8 mnkr under posten generella stadsbidrag.

Pensioner

Pensionskostnader, mnkr	
Pensionsavgift individuell del	11,8
Pensionsförsäkring FÅP	4,7
Löpande pensionsutbetalningar	8,7
Förändring pensionsavsättning	1,0
Särskild löneskatt	6,4
Summa pensionskostnader	32,6

Kommunen tillämpar den s.k. blandmodellen för redovisning av pensions-skuld. Detta innebär att den skuld som är intjänad innan 1998 är medtagen under ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen. Den pensionsskuld som

är uppkommen efter 1998 är till stora delar försäkrad. Under rubriken avsättningar för pensionskund är den särskilda löneskatten bokförd som är beräknad på den pensionskund som uppkommit efter 1998. Aktualiseringsgraden uppgår till 96 %. Diskonteringsräntan har inte förändrats under året. Från 2015 gäller OPF-KL för förtroendevalda som inte tidigare omfattas av PBF. En avsättning för förtroendevalda pension är gjord. 4,5 % på arvoden har avsatts samt särskild löneskatt på denna summa.

Sedan 1998 finns kostnaderna för medarbetarnas tjänstepensioner i redovisningen och den under året upparbetade kostnaden betalas som en årlig pensionsavgift, för 2016 är detta belopp 11,8 mnkr exklusive löneskatt.

Medarbetare över en viss lönenivå är även berättigade till en förmånsbestämd ålderspension. Enligt beslut i kommunstyrelsen är denna pension finansierad genom försäkring. Detta sker antingen genom att medarbetare erbjudas att välja en alternativ pensionslösning eller genom kollektiv försäkring av denna utfästelse. Försäkringskostnaden för 2016 är 4,7 (1,8) mnkr exklusive löneskatt.

Under året uppgår kostnaderna för nu löpande utbetalade pensioner, t.ex. ålderspension, efterlevandepension m.m. till 8,7 mnkr exklusive löneskatt. Summa pensionskostnader för 2016 uppgår till 32,6 mnkr.

Kapital som överstiger säkerhetsmarginalen på det försäkrade värdet hamnar i en överskottsfond. Överskottsmedel för försäkring hos KPA uppgår till 1,6 mnkr.

Investerings- och exploateringsverksamhet

Finansiellt mål: Investeringar ska självfinansieras under en femårsperiod.

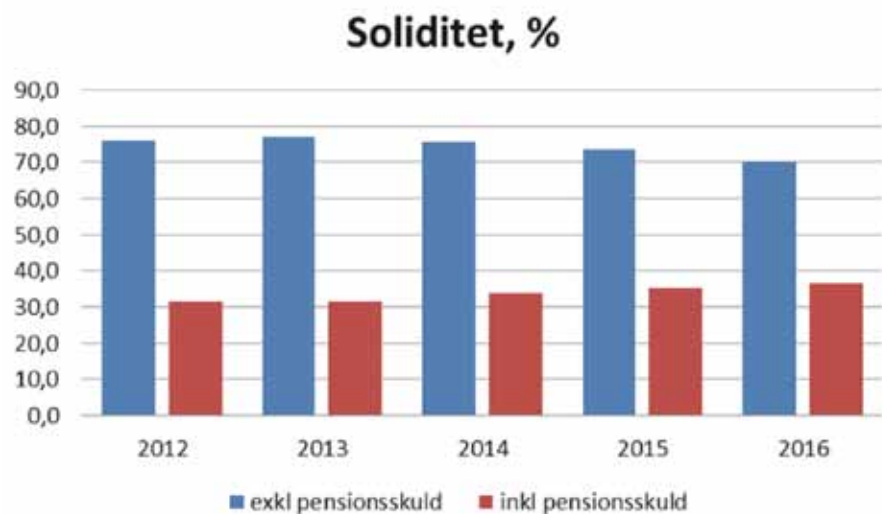
Årets nettoinvesteringar uppgår till 36,4 (27,3) mnkr vilket understeg budgeten med 64,0 mnkr. Investeringsutgifter har egenfinansierats till 105,7 (108,8) %.

De större investeringsutgifterna under 2016 har bestått av ombyggnad av Hagen, tillbyggnad av Molla skola samt Södra Horsby. Under perioden (2012 – 2016) har investeringsutgiften uppgått till 136,8 mnkr. Under samma period har kommunens resultat genererat egna medel som uppgått till 155,4 mnkr. Självfinansieringsgraden har uppgått till 113,6 % vilket innebär att det långsiktiga målet om full självfinansiering har infriats. Detta beror på måttliga investeringsnivåer samt under de senaste årens starka årliga resultat.

Kapacitet

Soliditet

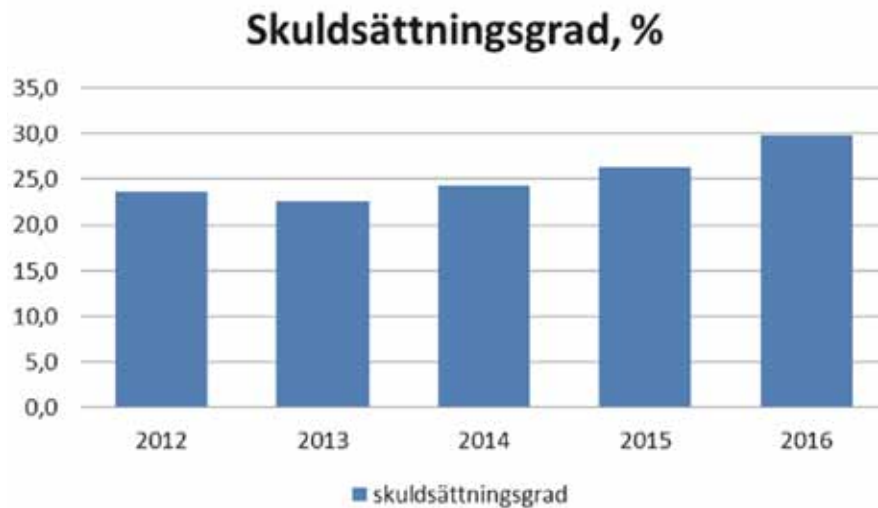
Finansiellt mål: Soliditeten ska inte understiga 70 %.

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella stryka. Den visar hur mycket av tillgångarna som har finansierats med egna medel. Soliditeten har under de senaste fem åren varierat mellan 70 och 77 %, vilket är en hög nivå. Under 2016 ökade tillgångarnas värde med 52,2 mnkr, det egna kapitalet ökade med 18,8 mnkr. Detta resulterade i en minskning av soliditeten. 2016 års soliditet uppgår till 70,2 (73,6) %, en minskning med 3,4 %enheter. Även om soliditeten minskat under 2016 är nivån betryggande. Samtidigt är det finansiella målet infriat.

Om den delen av pensionsskulden som idag är noterad som en ansvarsförbindelse (196 mnkr) medtogs i balansräkningen, skulle soliditeten för 2016 sjunka från 70,2 % till 36,6 (35,2) %.

Skuldsättningsgrad

Den andra sidan av soliditeten är skuldsättningsgraden som beskriver hur stor del av tillgångarna som finansierats med främmande kapital. Skuldsättningsgraden har under året ökat något, från 26,4 till 29,8 %. De långsiktiga skulderna är fortsatt 0.

Kontroll

Budgetföljsamhet

En grundläggande förutsättning för att uppnå en god ekonomi och tillfredsställande kontroll över verksamheten är att nämnderna klarar av att bedriva sin verksamhet inom tilldelade kommunbidrag. Tabellen nedan beskriver budgetavvikelsen dels för kommunen som helhet i form av resultat efter finansnetto, dels för nämndernas utfall i förhållande till kommunbidraget.

Budget följsamhet, mnkr	2012	2013	2014	2015	2016
Budgetavvikelse årets resultat	-5,6	7,5	1	1,8	7,9
Budgetavvikelse nämnder	-20,1	-2,2	4,3	7,2	14,9

För 2016 har budgetföljsamheten varit god. Kommunens resultat avviker med 8,3 mnkr från budgeten. En bidragande orsak till det förbättrade resultatet beror på nämndernas resultat som avviker på ett positivt sätt från budgeten med 15,9 mnkr. Inom nämnderna förekommer det en variation, men samtliga nämnder redovisar överskott. Sett under senaste femårsperiod har kommunens avvikelser förbättrats påtagligt, från stora negativa budgetavvikelser till positiv god budgetföljsamhet. Samma utveckling kan vi se för

nämnderna. Tidigare år har de årliga avvikelserna varit negativa och stora. Från 2014 har nämnderna klarat av att hålla sina budgetar men också levererat in ett visst överskott. Månatliga ekonomiska uppföljningar och analyser har bidragit till nämndernas goda budgetföljsamhet. Mer information om nämndernas ekonomier finns under verksamhetsberättelserna.

Risk

Likviditet

Likviditeten speglar kommunens kortfristiga betalningsberedskap. De löpande utgifterna måste kunna betalas med antingen de månatliga skatteinbetalningarna, avgifter och ersättningar eller andra omsättningsbara tillgångar.

Kassalikviditeten som mäter förhållandet mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder uppgår i bokslutet 2016 till 106,8 %, vilket är en ökning från 2015. Kommunen har genom goda resultat de senaste åren kunnat stärka den egna kassalikviditeten vilket är tillfredställande.

Extern upplåning

Under den senaste femårsperioden har kommunen inte haft behov av extern upplåning, låneskulden har med andra ord varit 0 kronor.

Borgensåtaganden

En post som redovisas inom linjen är kommunens borgensåtaganden. Borgensåtaganden är viktiga vid analys av risk. Stora borgensåtaganden kan innebära en finansiell risk för kommunen i form av övertagande av lån eller att aktieägartillskott till bolag måste lämnas för att bolaget ska överleva finansiellt. När borgensåtaganden studeras är dock lika viktigt att analysera innehållet i åtagandet.

2016 ökade borgensåtagandet med 21 mnkr för att vid årsskiftet uppgå till 365,5 mnkr. Mottagare av ökningen av den kommunala borgen var Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler med en utökning på 36 mnkr. Förutom borgen till de kommunala bolagen och stiftelsen är en mindre del riktad mot föreningar. Anledningen till att borgensåtagandet inte ökat med mer än 21 mnkr i förhållande till nya lån beror på amorteringar. Under året har inga borgensförbindelser behövt infrias.

Pensionsåtagande

Pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas som en post inom linjen i balansräkningen som ansvarsförbindelse. Denna skuld är en beräkning av anställdas intjänade pensionsförmåner enligt de pensionsbestämmelser som gällde t.o.m 1997-12-31. För år 2016 uppgår denna förpliktelse till 196 (203,4) mnkr inklusive särskild löneskatt, en minskning från 2015 med 7,4 mnkr. Uppgifterna blir alltmer exakta för varje år då omfattningen av färdigberäknade pensionsförmåner (aktualiseringsgraden) ökar, för närvarande är 96 % färdigberäknade.

Annan pensionsförpliktelse utgörs av särskilda pensioner som heter; ÖK-SAP och exkl. ÖK-SAP, vilka i bokföringen är redovisade som avsättningsningar. För 2016 uppgår det avsatta beloppet till 8,7 (7,4) mnkr.

Sammanställd redovisning

Delar av den kommunala verksamheten bedrivs i bolagsform. Kommunen äger ett holdingbolag Nossan Förvaltningsaktiebolag som i sin tur är moderbolag till Herrljungabostäder AB, Koncernen Herrljunga Elektriska AB och Herrljunga Hotellfastighetsbolag. Därutöver finns Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler direktägt av Herrljunga kommun. För en utförligare beskrivning av bolagets verksamhet och resultat hänvisas till sidan 27.

Årets resultat för Herrljunga koncernen uppgår till 30,0 (15,1) mnkr. Av kommunkoncernens totala tillgångar redovisas 38,9 % i bolagen.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv

Lagstiftarens allmänna utgångspunkt är att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som de konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Det som anges som en norm är att överskottet måste vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation, utan att den ska behöva uttaxeras en högre skatt.

Finansiella mål

För att efterleva lagstiftningens intention om ”god ekonomisk hushållning” men även målsättningen att varje generation själv ska bära sina kostnader har kommunen formulerat finansiella mål. Målen består av tre delar, ett resultatmål, ett soliditetsmål och ett finansieringsmål för investeringar (se ekonomisk analys för mer detaljer).

Finansiellt mål, resultat

”Det årliga resultatet ska under en rullande treårsperiod uppgå till 2 % av kommunens intäkter för att garantera kommande generationer samma standard på tillgångarna som nuvarande generation har.”

Resultatet för 2016 uppgår till 3,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. För den senaste treårsperioden är det samlade resultatet 2,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Målet är därmed uppfyllt.

Finansiellt mål, investeringar

”Investeringarna ska över en rullande femårsperiod finansieras med avskrivningsmedel samt årens resultat”.

Under den senaste femårsperioden har investeringsutgifterna uppgått till 124,3 mnkr. Under samma period har kommunen genererat egna medel motsvarande 155,4 mnkr och därmed är målet om självfinansiering för den senaste femårsperioden uppfyllt.

Finansiellt mål, soliditet

”För att undvika ett förlösande av kapital, eller skjutande av skuld på framtiden, ska soliditeten överstiga 70 %”.

För 2016 redovisas soliditeten till 70,2 %. Målet är uppfyllt.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv

Lagstiftaren har i verksamhetsperspektivet tagit fasta på kommunernas förmåga att bedriva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Kommunen har därför valt en modell och struktur som bygger på att budgeten ska beskriva den verksamheten som bedrivs så att det löpande går att utvärdera att verksamheten bedrivs på bästa sätt med god ekonomisk hushållning. Allt för att kommuninvånarna ska få mesta möjliga nytta för den skatt som betalas.

Mål

Inriktningsmål och prioriterade mål

1. Herrljunga kommun är en kommun där det är gott att leva!

Nämnd	Prioriterat mål	Boks lut 2016	Kommentar
KS	1:1 Antal bostäder, lägenheter och småhus ska öka		Fler nybyggnationer än föregående år.
KS	1:2 Kommunens demografiska sammansättning ska utvecklas hållbart		En marginell befolkningsökning mellan åren (SCB)
BN	1.1 Alla barn och elever ska känna sig trygga och kunna utvecklas så att de kan förverkliga sina drömmar med tro på sig själva.		Förvaltningen ser en ökad måluppfyllelse gällande trygghet bland elever och nöjdhet bland vårdnadshavare.
SN	1:1 Den enskilde har inflytande och är delaktig utifrån sina förutsättningar i när, var, och hur stöd ska ges.		Betydligt förbättrat resultat jämfört med 2015. Under året har arbetats mycket med genomförandeplaner. Utbildning har genomförts och stödanvändare har införts.
SN	1:2 Vi är tydliga med när, hur och vad de som får stöd från Socialtjänstens verksamhetsområde kan vara delaktiga i.		Delaktighet har mätts gällande utförande och tid. Resultatet speglar att arbetet med genomförandeplaner skett.
TN	1:1 Försäljningen av tomter för bostadsanvändning ska öka		Positiv utveckling märks i flera delar av kommunen.
TN	1:2 Så många som möjligt i kommunen ska ha ett aktivt fritidsliv		Antal deltagartillfällen med föreningsbidrag har ökat medan antal besökare i simhallen inte har ökat i önskad utsträckning.
BMN	1:1 Serviceföretag ska vara säkra ur hälsoskyddssynpunkt		Antal hälsoskydds- och livsmedelsinspektioner har genomförts enligt planen.
BMN	1:2 Herrljunga kommun ska ha en väl fungerande räddningstjänst		Räddningstjänsten har utfört sitt uppdrag och kunnat leverera insatser när det behövts.

2. Herrljunga kommun är en långsiktigt hållbar kommun!

Nämnd	Prioriterat mål	Bokslut 2016	Kommentar
KS	2:1 Tätorter och byar planeras och bebyggs på ett sådant sätt att energi och bränslen kan användas effektivt		Man planerar för nybyggnationer att använda befintlig infrastruktur.
KS	2:2 Natur- och kulturvärden tas till vara och utvecklas		En bättre framtidsplan behöver tas fram, för att säkerställa att natur och kulturvärden utvecklas.
BN	2.1 All pedagogisk verksamhet arbetar med frågor om hållbarhet och miljöansvar.		Arbetar ständigt med att öka förståelsen för hållbarhet och miljöansvar.
SN	2:1 Enheterna ska ha en upprättad miljöhandlingsplan.		Ingår numera i arbetsplanen som upprättas och revideras varje år.
TN	2:1 Kommunens fastighetsdrift ska bli mer energieffektiv		Uppkoppling och injustering av fastigheterna pågår. Ännu är inte alla fastigheter uppkopplade och injusterade.
TN	2:2 Andelen hållbara livsmedelsinköp ska öka		40,6 % innebär en liten minskning mot föregående år.
BMN	2:1 Antal bostäder inom 1 km från Herrljunga tågstation ska öka		Man bedriver ett förtätningsprojekt med att bostäder skall ligga nära till tågstation.
BMN	2:2 Gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa eller den biologiska mångfalden		De planerade inspektionerna för 2016 har genomförts.

3. Herrljunga kommun har en tydlig och välkomnande VI-känsla!

Nämnd	Prioriterat mål	Bokslut 2016	Kommentar
KS	3:1 Andel medborgare som rekommenderar andra att flytta till Herrljunga ska öka		
BN	3.1 Alla barn och elever ska utveckla förmågan att arbeta i demokratiska arbetsformer.		Eleverna upplever att de kan vara med och påverka undervisningen.
BN	3.2 Förskola och skola som präglas av god tillgång och hög kvalitet		Genomgående bättre resultat.
SN	3:1 Bemöta alla på ett respektfullt, professionellt och likvärdigt, icke diskriminerande sätt		Mäts i öppna jämförelser. Ligger kvar på samma nivå som föregående år. Detta är en fråga som alltid är aktuell.
TN	3:1 Lyfta fram och marknadsföra marknaden och torget i Herrljunga		Antal knallar på marknaden har minskat.
TN	3:2 Förvaltningens anställda ska vara goda ambassadörer för förvaltningen och kommunen.		Bemötande får bra betyg i enkätundersökningar.
BMN	3:1 Antalet bostäder i kommunen ska öka		30 nya bostäder har tillkommit, vilket är positivt. Men det når inte upp till målet på 54 nya bostäder.
BMN	3:2 Antalet attraktiva bostadsområden i kommunen ska öka		Uppdrag från KS på 5 st nya detaljplaner. Bygglov för detaljplan Styrbjörn gavs under 2016.

4. Herrljunga kommun har ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv!

Nämnd	Prioriterat mål	Bokslut 2016	Kommentar
KS	4:1 Samarbetet gymnasieskola - näringsliv ska stärkas		Skolans attityd till företagande ligger i Herrljunga på plats 2 av 290 kommuner i svenskt näringslivsranking.
KS	4:2 Företagsklimatet ska förbättras		Herrljunga klättrar från plats 37 till plats 14 av 290 kommuner i svenskt näringslivs ranking.
BN	4.1. Barn och elever ska stimuleras redan i tidiga år för att utveckla ett entreprenöriellt lärande.		Vårdnadshavare är i högre utsträckning nöjda med barn/elevs entreprenöriellt lärande.
BN	4.2. Invånare i kommunen ska ha ett minskat beroende av försörjningsstöd.		Minskad behörighet drar ner måluppfyllelsen
SN	4:1 Öka möjlighet till sysselsättning som ska leda till arbete.		Målet var uppfyllt redan till delårsbokslutet. God samverkan internt och med lokala företag och arbetsförmedling. Målinriktat arbete med en snabb process för att inte fastna i försörjningsstöd. AME har varit framgångsrika med att ordna platser.
TN	4:1 Köp av industrimark ska underlättas		Utifrån etableringsförfrågan har material arbetats fram tillsammans med Fokus Herrljunga.
BMN	4:1 Underlätta för företag att följa miljöbalken		De planerade inspektionerna för 2016 har genomförts.
BMN	4:2 Underlätta för företag att använda förnybar energi och att använda energi effektivare		Målet om 2 % minskning av koldioxidutsläpp från industrin är inte mätbart, men flera energirådgivningsbesök hos företag har utförts under året och ett företag har konverterat från oljevärme till flisvärme.

5. Herrljunga kommun har en välskött kommunal ekonomi!

Prioriterat mål	Bokslut 2016	Kommentar
5:1 Det årliga resultatet ska under en rullande treårsperiod uppgå till 2% av kommunens intäkter, skatter och generella bidrag.		Årets resultat uppgår till 3,7 %. Målet uppnått.
5:2 Investeringarna ska över en rullande femårsperiod finansieras med avskrivningsmedel samt årens resultat.		Resultatet uppgår till 105,7 % Målet är uppnått.
5:3 För att undvika urholkning av det egna kapitalet ska soliditeten inte understiga 70%.		Soliditeten uppgår till 70,2 %. Målet uppnått.

6. Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige fastställda personalpolitiska programmet.

Prioriterat mål	Bokslut 2016	Kommentar
6:1 Andel sjukfrånvarodagar ska minska.		Den totala sjukfrånvaron har ökat med 0,6% jämförelse med 2015 vilket innebär att målet inte är uppnått.
6:3 Antalet medarbetare med önskad syssel-sättningsgrad ska öka.		Andelen heltidsanställda har minskat med 1% jämfört med 2015.

Målindikatorer till de prioriterade målen finns att lösa i respektive nämnds bokslutsdokument.

Resultaträkning

mnkr	Not	Kommunen			Koncernen	
		Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	1	105,7	134,4	123,1	221,1	262,5
Verksamhetens kostnader	2	-560,9	-601,2	-597,7	-646,3	-692,7
Avskrivningar/Nedskrivning		-19,3	-19,7	-20,2	-37,8	-39,4
Verksamhetens nettokostnader		-474,5	-486,5	-494,8	-463,0	-469,7
Skatteintäkter	3	372,5	388,9	392,4	372,5	388,9
Generella statsbidrag och utjämning	3	111,7	115,5	112,4	111,7	115,5
Finansiella intäkter	4	0,9	1,1	1,2	0,3	1,1
Finansiella kostnader	5	-0,1	-0,2	-0,3	-4,4	-2,8
Resultat efter finansiella poster		10,5	18,8	10,9	17,1	33,0
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Minoritetsandel		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skattkostnad		0,0	0,0	0,0	-1,9	-3,0
Årets resultat		10,5	18,8	10,9	15,2	30,0

Kassaflödesanalys

mnkr	Not	Kommunen			Koncernen	
		Bokslut 2015	Bokslut 20156	Budget 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Den löpande verksamheten						
Årets resultat		10,5	18,8	10,9	15,2	30,0
Justering för av- och nedskrivningar		19,3	19,7	20,2	37,8	39,4
Justering för gjorda avsättningar		4,2	1,5	2,8	-19,5	9,9
Ej resultatpåverkande poster		2,8	0,0	0,0	1,7	-0,2
Medel från vht före förändring av rörelsekapital		36,8	40,0	34,0	35,2	79,2
Förändring av kortfristiga fordringar	10	-19,6	-28,7	0,0	-29,8	-19,8
Förändring av förråd/exploatering	9	-1,3	0,3	0,0	-1,9	-3,4
Förändring av kortfristiga skulder	15	15,1	31,9	9,6	25,4	12,2
Förändring av rörelsekapital		-5,8	3,5	9,6	-6,2	-11,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		31,1	43,6	43,6	29,0	68,2
Investeringsverksamheten						
Investering immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i materiella anläggningstillgångar	6	-27,3	-35,3	-53,6	-56,3	-117,1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	6	1,8	0,1	0,0	1,8	1,8
Investering i finansiella anläggningstillgångar	7	-5,6	-0,6	0,0	0,0	-0,6
Försäljning av finanseilla anläggningstillgångar	7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-31,1	-35,8	-53,6	-61,4	-115,8
Finansieringsverksamheten						
Nyupptagna lån	14	0,0	0,0	0,0	28,2	58,7
Förändring av långfristiga skulder	14	0,0	0,0	0,0	28,2	-14,3
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		0,0	0,0	0,0	56,4	44,4
Utbetalning av bidrat till statligt infrastruktur						
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	8	-0,3	3,7	0,0	-0,3	3,7
Årets kassaflöde		-0,4	11,4	-10,0	23,6	0,5
Årets kassaflöde						
Likvida medel vid årets början	11	65,2	64,9	50,0	70,3	93,9
Likvida medel vid årets slut	11	64,9	76,3	40,0	93,9	94,3
Förändring av likvida medel		-0,4	11,4	-10,0	23,6	0,5

Balansräkning

mnkr	Not	Kommunen			Koncern	
		Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Tillgångar						
Anläggningstillgångar						
Materiella anläggningstillgångar	6	264,1	279,6	307,6	770,6	735,9
Finansiella anläggningstillgångar	7	149,0	149,6	143,0	13,5	14,1
Summa anläggningstillgångar		413,1	429,2	450,6	784,2	750,0
Bidrag till statlig infrastruktur	8	6,3	2,6	0,4	6,3	2,6
Omsättningstillgångar						
Förråd/Exploatering	9	3,4	3,0	2,2	7,0	7,0
Kortfristiga fordringar	10	42,3	71,5	25,0	79,6	99,5
Aktier och andelar		0,5	0,0	0,0	0,5	0,0
Kassa och bank	11	64,9	76,3	40,0	93,9	94,3
Summa omsättningstillgångar		111,0	150,8	67,2	181,0	200,8
Summa Tillgångar		530,4	582,6	518,2	971,4	953,4
Eget kapital, avsättningar och skulder						
Summa eget kapital	12	390,2	409,0	400,4	391,0	329,5
(varav årets resultat)		10,5	18,8	10,9	15,2	30,0
(varav avsatt till resultatutjämningsfond)		6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Avsättningar	13					
Avsättningar för pension och liknande förplikt		7,4	8,7	6,2	7,6	8,9
Uppskjutna skatter		0,0	0,0		40,5	17,6
Avsättning Tumbergssdeponi		18,0	18,2		18,0	18,2
Övriga avsättningar		8,3	8,3	15,0	8,3	8,3
Summa avsättningar		33,7	35,3	21,2	74,4	53,1
Skulder						
Långfristiga skulder	14	0,0	0,0	0,0	333,9	386,6
Kortfristiga skulder	15	106,4	138,4	88,2	172,1	184,3
Summa skulder		106,4	138,4	88,2	506,0	570,9
Summa eget kapital, avsättn och skulder		530,4	582,6	509,9	971,4	953,4
Poster inom linjen						
	16					
Borgensåtagande		340,8	361,8		340,8	361,8
Övriga ansvarsförbindelser		8,6	3,6		8,6	3,6
Pensionsförpliktelse äldre än 1998		163,7	157,8		163,7	157,8
Särskild löneskatt på pensionsförpliktelse		39,7	38,3		39,7	38,3

Noter

mnkr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Bidrag	47,0	74,2	47,0	74,2
Exploateringsintäkter	0,0	-0,7	0,0	-0,7
Försäljning av verksamhet	15,7	13,0	15,7	15,7
Försäljningsintäkter	12,5	14,9	91,8	91,9
Hyror och arrenden	7,0	7,4	43,1	55,8
Realisationsvinster	0,0	0,2	0,0	0,2
Taxor och avgifter	23,5	25,5	23,5	25,5
Summa intäkter	105,7	134,4	221,1	262,5
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Inköp av anläggningstillgångar	7,8	7,3	7,8	7,3
Köp av huvudverksamhet	80,8	86,0	80,8	86,0
Lokal- o markhyror	5,0	5,4	17,1	5,4
Lämnade bidrag	18,7	18,6	18,7	18,6
Lön och soc avg	342,4	370,6	369,1	401,4
Pensionskostnad	25,3	26,9	28,0	29,2
Realisationsförluster	3,2	0,2	3,2	0,2
Övriga kostnader	44,8	49,3	86,5	107,5
Övriga tjänster	33,0	36,9	35,2	37,1
Summa kostnader	560,9	601,2	646,3	692,7
Not 3 Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning				
Kommunalskatteintäkter				
Preliminära skatteintäkter	372,6	390,0	372,6	390,0
Allmän kommunalskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Preliminär slutavräkning innevarande år	-0,1	-1,9	0,0	-1,9
Slutavräkning föregående år	0,0	0,8	-0,1	0,8
Summa kommunalskatteintäkter	372,5	388,9	372,5	388,9
Generella statsbidrag & utjämning				
Inkomstutjämningsbidrag/avgift	96,0	99,0	96,0	99,0
Strukturbidrag	1,0	0,0	1,0	0,0
Regleringsbidrag/avgift	-0,4	-0,3	-0,4	-0,3
Generella bidrag från staten*	0,7	4,8	0,7	4,8
Kostnadsutjämningsbidrag/avgift	1,9	0,3	1,9	0,3
Bidrag/Avgift för LSS-utjämning	-3,7	-4,7	-3,7	-4,7
Fastighetsavgift	16,2	16,4	16,2	16,4
Summa generella statsbidrag och utjämning	111,7	115,5	111,7	115,5
Summa skatteintäkter och generella statsbidrag	484,2	504,4	484,2	504,4

* Posten generella bidrag från staten består av 4 766 tkr engångsmedel flyttkingsituationen som betalades ut i december 2015

mnkr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Not 4 Finansiella intäkter				
Utdelning på aktier och andelar	0,0	0,1	0,0	0,1
Ränteintäkter	0,8	1,0	0,3	1,0
Summa Finansiella intäkter	0,9	1,1	0,3	1,1
Not 5 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-0,1	-0,1	-4,4	-2,8
Ränta pensionsskuld	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Summa Finansiella kostnader	-0,1	-0,2	-4,4	-2,8
Summa finansnetto	0,8	1,0	-4,1	-1,7
Not 6 Materiella anläggningstillgångar				
<i>Maskiner, fordon och inventarier</i>				
Ack anskaffningsvärden	68,1	71,8	428,3	301,2
Nyanskaffningar	3,7	5,9	13,8	26,8
Försäljningar/Utrangeringar/Korrigeringar	0,0	0,0	0,0	-0,5
UB ack anskaffningsvärden	71,8	77,6	442,1	327,5
Ack . Avskrivningar	-54,1	-57,2	-188,4	-173,4
Årets avskrivningar	-3,2	-3,1	-15,2	-12,3
Försäljningar/Utrangeringar/korrigeringar	0,0	0,0	0,0	0,5
UB ack. avskrivningar	-57,2	-60,4	-203,5	-185,2
Summa utgående bokfört värde	14,5	17,3	238,6	142,3
Varav				
maskiner	8,0	0,5	8,0	0,5
Inventarier	1,6	10,4	225,6	135,5
Bilar och transportmedel	3,8	3,2	3,8	3,2
IT-utrustning	1,2	3,1	1,2	3,1
<i>Mark, byggnader och anläggningar</i>				
Ack anskaffningsvärden	435,4	460,8	779,8	811,6
Nyanskaffningar	22,3	17,3	34,9	87,2
Investeringsbidrag	-0,2	0,0	-0,2	0,0
Omklassificering annan typ	4,1	0,0	4,1	0,0
Försäljningar/Utrangeringar/Korrigeringar	0,0	0,0	0,0	-1,3
UB ack. Anskaffningsvärden	461,7	478,1	818,6	897,5
Ack avskrivningar	-205,8	-221,0	-295,8	-319,6
Årets avskrivningar	-15,9	-15,8	-25,3	-26,1
Försäljningar/Utrangeringar/Korrigeringar	-0,3	0,0	-0,3	0,8
UB ack. avskrivningar	-222,0	-236,8	-321,4	-344,9
Summa utgående bokfört värde	239,7	241,2	497,2	552,6

mnkr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Immateriella anläggningstillgångar				
Ack. Anskaffningsvärde	1,3	1,2	1,3	2,7
Nyanskaffningar	0,0	0,0	0,0	0,0
UB ack. Anskaffningsvärde	1,3	1,2	1,3	2,7
Ack. Avskrivningar	-1,0	-1,2	-1,0	-2,5
Årets avskrivningar	-0,2	0,0	-0,2	-0,2
UB ack. Avskrivningar	-1,2	-1,2		-2,7
Summa utgående bokfört värde	-1,1	0,0	0,1	0,0
Pågående investeringar	9,7	21,1	34,8	40,9
Summa anläggningstillgångar	262,9	279,6	770,7	735,9
Not 7 Finansiella anläggningstillgångar*				
Aktier och andelar				
Kommuninvest	8,4	8,4	8,4	8,4
Kommuninvest förlagslån	1,6	1,6	1,6	1,6
Kooperativ utveckling Sjuhärad	0,0	0,0	0,0	0,0
Nossan Förvaltningsaktiebolag	0,1	0,1	0,1	0,1
Nordea Stratega 10	0,5	0,5	0,5	0,5
Summa aktier och andelar	10,6	10,6	10,6	10,5
Långfristiga fordringar				
Nossan Förvaltningsaktiebolag	135,5	135,5	0,0	0,0
Mimersborgs Byggnadsförening	0,0	0,0	0,0	0,0
Herrljunga Folkets Park	1,3	1,3	0,0	1,3
Herrljunga Tennisklubb	1,3	1,3	1,3	1,3
Södra Skogsägarna	0,3	0,4	1,3	0,4
Andra kångfristiga anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,5
Summa långfristiga fordringar	138,4	138,5	2,6	3,5
Bostadsrätter				
Bostadsrätt	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa bostadsrätter	0,0	0,0	0,0	0,0
Grundfondskapital				
Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler	0,5	0,5	0,0	0,0
Summa grundfonds kapital	0,5	0,5	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	149,5	149,6	13,2	14,1

* Noten för aktier och andelar har ändrats jämfört med 2015 då Nordea Stratega 10 var bokad som kortfristig placering och inte som aktier och andelar

mnkr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Not 8 Bidrag till statlig infrastruktur				
Bidrag till statlig infrastruktur E20*	8,3	8,3	8,3	8,2
Upplösning av bidrag till statlig infrastruktur E20	-5,5	-8,3	-5,5	-8,3
Bidrag statslig inifrstruktur Trafikverket cykelvägar**	3,9	3,1	3,9	3,1
Upplösning av bidrag till statlig infrastruktur Trafikv.	-0,4	-0,5	-0,4	-0,5
Summa bidrag till statlig infrastruktur	6,3	2,6	6,3	2,6
Not 9 Förråd/Exploatering				
Exploatering industrimark	1,1	1,1	1,1	1,1
Exploatering bostadsmark	0,9	1,9	0,9	1,9
Varulager	0,0	0,0	3,6	4,0
Summa förråd/exploatering	2,0	3,0	5,6	7,0
Not 10 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	4,2	11,4	37,6	36,3
Momsfordringar	3,0	7,0	0,2	7,0
Förutbetalda kostnader	3,2	2,2	5,0	4,0
Fordran fastighetsavgift	6,6	7,3	6,6	7,3
Fordran Sparbanksstiftelsen E20	1,6	1,6	1,6	1,6
Upplupna intäkter	21,6	11,5	21,6	11,5
Fordringar hos staten	0,0	22,7	0,0	22,7
Övrigt	2,1	7,8	7,1	9,1
Summa kortfristiga fordringar	42,3	71,5	79,6	99,5

*Kommunfullmäktige beslutade i september 2014 att medfinansiera utbyggnaden av E20 med 8,3 mnkr

Bidraget redovisas i balansräkningen och upplöses på 3 år. Beslut om antalet år som bidraget upplöses på beslutades av Kommunfullmäktige i april 2015.

**Bidrag till statligt infrastruktur cykelvägar har en upplösningstid på 25 år.

mnkr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Not 11 Kassa och bank				
Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Plusgiro	0,0	0,0	0,0	0,0
Bank	64,8	76,2	93,9	94,3
Summa kassa och bank	64,9	76,3	93,9	94,3
Not 12 Eget kapital				
IB eget kapital	376,4	390,2	281,0	299,5
Årets resultat	10,5	18,8	15,2	30,0
Uppskrivning Kommuninvest	3,3	0,0	3,3	0,0
UB eget kapital	390,2	409,0	299,5	329,5
Not 13 Avsättningar pensioner och liknande förpliktelser				
<i>Ingående balans</i>	6,2	7,4	6,4	8,9
Nyintjänad pension	1,0	1,0	1,0	1,4
Uppskjutna skatter	0,0	0,0	40,5	17,6
Förändring av löneskatt	0,2	0,3	0,2	0,3
Utgående balans pensioner och löneskatt	7,4	8,7	48,1	28,2
Övriga avsättningar				
Avsättning Tumberg, sluttäckning	18,0	18,2	18,0	18,2
Övriga avsättningar	8,3	8,3	8,3	6,7
Summa övriga avsättningar	26,3	26,5	26,3	24,9
Summa avsättningar	33,7	35,3	74,4	53,1
Not 14 Långfristiga skulder				
Ingående låneskuld	0,0	0,0		325,6
Checkräkningskredit	0,0	0,0	11,7	11,3
Nya lån	0,0	0,0		58,7
Årets amorteringar/omklassificerat till kortfr skuld	0,0	0,0		-9,0
Summa långfristiga skulder	0,0	0,0	11,7	386,6

Specifikation av lånestruktur

Lån med rörlig ränta	88,8
Lån som förfaller inom 5 år	286,5

mnkr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Not 15 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	0,0	0,0	0,4	0,0
Övriga kortfristiga skulder	0,0	27,1	0,0	27,3
Testamenten	0,9	0,9	0,9	0,9
Leverantörsskulder	24,4	27,5	37,0	44,7
Personalens källskatt och avgifter	5,6	6,1	6,0	6,1
Semester och övertidsskuld	20,8	21,2	20,8	25,4
Arbetsgivaravgift	13,3	15,3	13,3	16,9
Förutbetalda intäkter	6,4	5,5	6,4	8,8
Upplupen särskild löneskatt	3,6	4,5	3,6	4,5
Upplupna pensionskostnader	12,5	12,5	12,5	12,5
Upplupna kostnader	19,0	17,8	71,3	37,2
Summa kortfristiga skulder	106,4	138,4	172,1	184,3
Not 16 Borgen och övriga ansvarsförbindelser				
<i>Kommunägda bolag</i>				
Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler	100,3	136,3	100,3	136,3
Herrljungabostäder AB	130,2	127,7	130,2	127,7
Herrljunga Vatten AB	30,0	30,0	30,0	30,0
Herrljunga Hotellfastighets AB	6,6	6,6	6,6	6,6
Nossan Förvaltning AB	59,7	59,7	59,7	59,7
Kommuninvest förlagslån	1,6	1,6	1,6	1,6
Summa	328,3	361,8	328,3	361,8
<i>Egna hem och småhus*</i>				
SBAB	0,0	0,1	0,0	0,1
Summa	0,0	0,1	0,0	0,1
Föreningar	8,6	3,6	8,6	3,6
Övriga borgensåtaganden	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	8,6	3,6	8,6	3,6
Summa totala borgensåtaganden	336,9	365,5	336,9	365,5
<i>Pensionsförpliktelser</i>				
Pensionsförpliktelser äldre än 1998	163,7	157,8	163,7	157,8
Särskild löneskatt på pensionsförpliktelser	39,7	38,3	39,7	38,3
Summa pensionsförpliktelser	203,4	196,0	203,4	196,0

* Posten Egna hem och småhus redovisades inte i not 2015, därför finns inget jämförelsetal

mnr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Not 17 Operationell leasing*				
<i>Ej uppsägningsbara leasingavtal med avtalstid längre än 3 år</i>				
Leasingavgifter förfaller nästa år	0,0	0,3	0,0	0,3
om 2-5 år	0,0	0,6	0,0	0,6
senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	0,0	0,9	0,0	0,9
<i>Leasing per tillgångslag</i>				
Lokaler	0,0	0,0	0,0	0,0
Skrivare/kopiator	0,0	0,2	0,0	0,2
Fordon	0,0	0,4	0,0	0,4
Licens	0,0	0,2	0,0	0,2
Övrigt	0,0	0,1	0,0	0,1
Summa	0,0	0,9	0,0	0,9

* Posten Operationell leasing redovisades inte 2015 därför finns inga jämförelsetal

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Herrljunga kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelse till 315 091 313 278 kronor och totala tillgångar till 338 153 308 936 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelser uppgick till 455 015 949 kronor och andelen tillgångar uppgick till 377 995 536 kronor.

Herrljunga kommun har i februari 1999, KF § 10, ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 274 kommuner som per 2012-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse.

Enligt regressavtal ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Nyckeltal

(% där ej annat anges)	Kommunen		Budget 2016
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	
Resultat – Kapacitet			
Verksamhetens nettokost/ skatteintäkt och statsbidrag	94,0	92,6	93,7
Planenliga avskrivningar / skatteintäkter och statsbidrag	4,0	3,9	4,0
Finansnetto / skatteintäkter och statsbidrag	-0,2	-0,2	-0,2
Kostnadernas andel av skatteintäkt och statsbidrag	97,8	96,3	97,5
Årets resultat / Skatteintäkt och generella statsbidrag	2,2	3,7	2,5
Årets resultat/ eget kapital	2,7	4,6	3,1
Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringar	108,8	105,7	61,1
Investeringsvolym/nettokostnader mkr	6,0	7,8	11,3
Avskrivningar / nettoinvesteringar	70,6	54,1	37,8
Soliditet	73,6	70,2	77,3
Soliditet inkl. pensionsskuld och löneskatt	35,2	36,6	77,3
Total skuld- och avsättningsgrad	26,4	29,8	22,7
varav avsättningsgrad	6,4	6,1	5,7
varav kortfristig skuldsättningsgrad	20,1	23,7	17,0
varav långfristig skuldsättningsgrad	0,0	0,0	0,0
Risk och kontroll			
Kassalikviditet	101,9	106,8	73,7
Rörelsekapital (mnkr)	64,9	76,3	40,0

Sammanfattning nämndernas driftsredovisning

När 2016 summeras redovisar nämnder och styrelser en positiv avvikelse på 14 945 tkr. Jämfört med novemberprognosen är detta en förbättring med 10 000 tkr. Förbättringen återfinns framförallt hos Socialnämnden och Bildningsnämnden.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen redovisar en positiv avvikelse för 2016 på 213 tkr. Utfallet summeras till 35 176 jämfört med budgeten på 35 389 tkr. Överskottet beror främst på lägre kostnader för IT-system.

Bildningsnämnden

Bildningsnämnden redovisar ett överskott för 2016 på 3 473 tkr. Nämnden har haft ett krav om att leverera tillbaka 900 tkr som överskott då barnantalprognosen är nedjusterad. Efter justerad avräkning uppgick avvikelsen till plus 2 573 tkr vilket motsvarar 1,1 % av årsbudget på 233 762 tkr. Den positiva avvikelsen härrör främst till förskoleverksamheterna, där man sammanlagt gick ur året med ett överskott på 3 085 tkr. I med ett minskat barnantal blev personalkostnaderna betydligt lägre än budgeterat.

Socialnämnden

Socialnämnden gör ett positivt resultat på 9 609 tkr. I resultatet ingår inte det överskott som verksamheten flyktingmottagande gjort under året, detta nettoöverskott på 21,1 mnkr är avräknat från intäkterna och lagt till flyktingbufferten och påverkar alltså inte det slutliga resultatet. Utfallet för de olika ansvarsområdena varierar i storlek men samtliga levererar ett överskott. Jämfört med föregående år har förvaltningens nettokostnader minskat med 2,7 tkr (1,5 % lägre kostnader jämfört med 2015). Måluppfyllelsen har varit god både vad gäller kvalitet och ekonomi. Sjukfrånvaron har dessvärre försämrats från föregående år och är ett av fokusområdena inför 2017.

Tekniska nämnden

Under verksamhetsåret 2016 redovisar tekniska nämnden ett positivt resultat med 1 129 tkr för 2016. Nämnden ska för 2016 leverera ett överskott om 2

250 tkr, på grund av den andel komponentavskrivningar som ska återlämnas, så är det faktiska resultatet 1 121 tkr lägre än det förväntade överskottet för 2016. De högre kostnaderna beror främst på Gata & Park, i samband med vinterväghållningen samt att intäkterna för fritid har varit högt budgeterade.

Bygg- och miljönämnden

Nämnden redovisar ett positivt resultat på 632 tkr för verksamhetsåret 2016. Miljöenheten redovisar ett överskott på 319 tkr, Plan-och byggenheten överskott på 603 tkr medan Räddningstjänsten visar ett underskott på 289 tkr.

Driftsredovisning

mnkr	Bokslut 2015	Ursprunglig budget 2016	Om- budgetering 2016	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse 2016
Kommunfullmäktige						
Kommunfullmäktige	0,8	0,9	0,0	0,9	1,0	-0,1
Revision	0,7	0,7	0,0	0,7	0,6	0,0
Valnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa Kommunfullmäktige	1,5	1,6	0,0	1,6	1,6	0,0
Kommunstyrelse						
Adm.- och kommunikationsenhe	3,7	3,9	0,1	4,0	3,8	0,1
Ekonomi	5,0	4,6	0,0	4,6	4,2	0,4
Evakueringsboende	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IT/Växel/Telefoni	4,8	4,7	0,9	5,6	5,5	0,2
Kommunledning	7,4	7,8	-0,3	7,5	8,0	-0,5
Kommunstyrelsen	5,5	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0
Personal	6,2	6,2	0,0	6,2	6,2	-0,1
Reception	0,5	0,5	0,0	0,5	0,4	0,1
Summa Kommunstyrelsen	33,0	34,7	0,6	35,4	35,2	0,2
Bildningsnämnd						
Fritidshem	14,6	14,8	0,2	15,1	15,4	-0,3
Förskola	54,1	56,5	0,8	57,3	54,2	3,1
Förvaltningsledning	10,8	13,0	0,3	13,3	12,0	1,3
Grundskola	87,2	88,1	1,4	89,5	90,1	-0,6
Grundsärskola	3,7	3,8	0,1	3,9	3,3	0,6
Gymnasieskola	39,2	39,5	0,3	39,8	40,4	-0,5
Gymnasiesärskola	2,3	2,1	0,0	2,1	2,2	-0,1
Kultur och Fritid	6,7	7,1	0,1	7,2	7,3	0,0
Nämnd	0,4	0,5	0,0	0,5	0,4	0,1
Vuxenutbildning	5,0	5,1	0,0	5,1	5,1	0,0
Summa Bildningsnämnd	224,2	230,5	3,3	233,8	230,3	3,5
Socialnämnd						
Bistånd	10,8	12,8	0,1	12,9	8,5	4,3
Förvaltningsledning	9,3	11,2	0,3	11,4	9,0	2,5
Nämnd	0,5	0,9	0,0	0,9	0,5	0,5
Socialt stöd	51,8	53,0	0,9	53,9	52,6	1,3
Vård och omsorg	107,7	104,7	3,0	107,7	106,7	1,0
Summa Socialnämnd	180,0	182,6	4,3	186,9	177,2	9,6
Teknisk nämnd						
Affärsverksamhet renhållning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bostadsanpassning	1,5	1,4	0,0	1,4	1,2	0,2
Fastighet	-2,5	0,0	0,4	0,4	-1,4	1,8
Fritidsverksamhet	7,1	6,9	0,0	7,0	7,3	-0,3
Förvaltningsledning	0,5	0,1	0,0	0,1	-0,5	0,7
Gata Park	9,6	10,1	0,0	10,1	12,1	-2,0
Lokalvård	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mark	0,1	0,2	0,0	0,2	0,1	0,1
Måltid	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renhållning	-0,1	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3
Skog	-0,5	-0,2	0,0	-0,2	-0,5	0,3
Tvätt	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,1
Summa Teknisk Nämnd	15,4	18,9	0,5	19,4	18,3	1,1

mnr	Bokslut	Ursprunglig	Om-	Budget	Utfall	Avvikelse
	2015	budget 2016	budgetering	2016	2016	2016
			2016			
<i>Bygg- och Miljönämnd</i>						
Bygg	1,0	1,4	0,0	1,5	0,9	0,6
Miljö	1,0	1,3	0,0	1,3	1,0	0,3
Nämnd	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0
Räddningstjänst	11,1	10,9	0,3	11,2	11,5	-0,3
Summa Bygg och Miljönämnd	13,3	13,8	0,4	14,2	13,6	0,6
Nettokostnad	467,3	482,1	9,1	491,2	476,3	14,9
Återföring kapitalkostnad	-24,2			-27,7	-26,2	1,5
Avskrivningar	19,3			20,3	19,7	-0,6
Gemensamma kostnader	13,0			11,9	16,7	4,9
Verksamhetens nettokostnad	475,4			495,7	486,5	-9,1

Sammanfattning nämndernas investeringsredovisning

När 2016 summeras redovisar nämnder och styrelser investeringar på totalt 36 421 tkr. Det innebär att cirka 36% av den totala budget på 100 439 tkr togs i anspråk under året. Störst avvikelser finns under Teknisk nämnd och Socialnämnd. För socialnämnden beror överskottet på Hagen etapp 4 som inte har kommit igång samt att ombyggnad för Hemgården inte har färdigställts. Överskottet på Teknisk nämnd beror främst på tillbyggnaden av Molla skola och Horsby skola /förskola.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har under 2016 främst investerat inom tre olika områden, markköp, IT och konstgräsplan. Av investeringarna under 2016 är det konstgräsplanen i Annelund som är färdigställd och invigd.

Kommunen har köpt mark i Hudene och Molla. I Hudene köpte kommunen mark för att flytta en befintlig fotbollsplan till en mer gynnsam plats och i Molla har man köpt mark för att kunna göra en smidigare väg för transport-levareans till skol-kök/matsal vid Molla förskola

Bildningsnämnd

Bildningsnämndens investeringar 2016 uppgick till 1 155 tkr, vilket blev ett lägre utfall än beräknat. Av de planerade investeringarna hann man inte genomföra alla bland annat har inventarietköpen inte skett i den takt man tänkt då Horsbyskolan är under ombyggnation.

Socialnämnd

Socialnämnden har två investeringar via Tekniska nämnden, Hagen etapp 3 och Hagen etapp 4. Hagen etapp 3 blev något dyrare än budgeterat men kommer tillsammans med etapp 4 hålla budget. Resterande medel för Hagens ombyggnad begärs ombudgeterade till 2017.

Socialnämnders övriga investeringsbudget visar ett överskott på 3 250 tkr vilket beror på att ombyggnad för Hemgården inte är färdigställd och resterande medel begärs ombudgeterade till 2017.

Teknisk nämnd

Nämnden har ett investeringsöverskott på 59 299 tkr vilket innebär att ca 31% av nämndens totala budget har använts under 2016. Det stora överskottet beror främst på projekten tillbyggnad Molla skola som beräknas vara klart augusti 2017, Exploatering Horsby och Horsby skola/förskola. Horsby skola/förskola är kompletterat med ytterligare medel under 2017.

Projektet Hagen 3 och Hagen 4 är projekterade vid samma tidpunkt och vissa kostnader som gäller båda projekten har belastats Hagen 3 vilket gör att projektet Hagen 3 har ett underskott. Tillsammans kommer dock de båda projekten att hålla budget. Etapp 4 är försenat men man planerar att påbörja projektet under 2017.

Bygg- och miljönämnd

Bygg- och Miljönämnden har utnyttjat 89% av sin investeringsbudget för 2016. Det finns ett litet överskott som beror på projektet in och utalarmsystem som blev något lägre än budgeterat då inköpet av sökare blev billigare än planerat.

Investeringsredovisning

Projekt	Ursprunglig budget	Om-budgetering	Totalt anslag	Utfall 2016	Ävikelse 2016
Kommunstyrelsen					
5200 Markköp	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,1
5201 IT-investeringar	0,0	0,0	0,0	0,4	-0,4
5202 Konstgräsplan Annelund	0,0	5,5	5,5	5,3	0,2
5203 IT hårdvara	0,9	0,0	0,9	0,0	0,9
5204 IT servers utökad lagr.kap.	1,0	0,0	1,0	0,0	1,0
5205 Licenser IT	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5250 IT invest. herrljunga vårgårda	0,0	0,0	0,0	1,1	-1,1
Summa Kommunstyrelsen	1,9	5,5	7,4	6,9	0,5
Utbildningsnämnd					
5300 Inventarier/IT BN	1,0	0,0	1,0	0,6	0,4
5302 Lekplatser	0,3	0,0	0,3	0,2	0,1
5311 Inventarier Horsby	0,0	0,8	0,8	0,3	0,4
Summa Utbildningsnämnd	1,3	0,8	2,1	1,2	0,9
Socialnämnd					
5420 Inventarier SN	1,0	0,0	1,0	0,4	0,6
5422 Förstud Hemgården	1,4	1,3	2,7	0,0	2,7
5424 Förstudie flytt korttids	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
5429 Arkiv SN	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,1
Summa Socialnämnd	2,5	1,3	3,8	0,5	3,3
Teknisk nämnd					
5200 Markköp	0,7	0,0	0,7	0,2	0,5
5502 Kvarteret Linden	0,3	0,0	0,3	0,0	0,2
5299 Investeringsbidrag KS	0,0	0,0	0,0	-0,6	0,6
5310 Horsby förskola/skola	0,0	0,0	0,0	0,4	-0,4
5422 Ombyggnad Hemgården	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5500 IT-stöd underhållssystem	0,0	0,0	0,0	0,2	-0,2
5503 Omlastning Tumberg	1,0	0,0	1,0	0,4	0,6
5504 Exploatering Horsby	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0
5505 Exploatering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5508 Mindre gatanläggningar	1,0	0,0	1,0	0,7	0,3
5509 Reinvestering Gata	1,0	0,0	1,0	1,4	-0,4
5512 Kvarteret Linden	0,0	0,0	0,0	0,3	-0,3
5513 GC-väg 181/183 söderut	1,5	-1,0	0,5	0,0	0,5
5515 Verksamhetsanpassningar	1,0	0,0	1,0	0,6	0,4
5516 EPC B	0,0	0,0	0,0	0,7	-0,7
5518 Eggvena skola kök	1,0	0,0	1,0	1,2	-0,2
5520 Byte maskiner i kök enl utbyte	0,3	0,0	0,3	0,1	0,2
5525 Förstudie Altorp	7,5	-7,5	0,0	0,0	0,0
5526 Gamla skolb. Od	2,4	-2,4	0,0	0,0	0,0
5528 Soprum fastigheter	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2
5543 Hagen tak	0,0	6,4	6,4	4,1	2,3
5544 Solceller Hagen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5547 Städmaskiner	0,3	0,0	0,3	0,2	0,0
5541 Hagen 3	0,0	1,8	1,8	3,6	-1,8
5542 Hagen etapp 4	11,5	-4,0	7,5	0,0	7,5
5551 Reinvest fastighet	0,0	0,0	0,0	0,2	-0,2
5552 Horsby skola/förskola	3,0	32,3	35,2	0,0	35,2
5553 Först. Molla skola	13,4	-13,4	0,0	0,0	0,0
5555 Moduluppbyggnad ensamkommande barn	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Projekt	mnkr	Ursprunglig budget	Om-budgetering	Totalt anslag	Utfall 2016	Avvikelse 2016
5560 Tillbyggnad Mollaskola		0,0	19,9	19,9	8,9	11,0
5572 Maskiner fastighetsskötsel		0,2	0,0	0,2	0,1	0,1
5574 Upprustning lekplatser		0,2	0,0	0,2	0,0	0,2
5575 Södra Horsby etapp 1		0,0	0,0	0,0	4,8	-4,8
5576 Ventilation g:a sporthallen		0,3	0,0	0,3	0,0	0,3
5577 Dusch o omkrum g:a sporthalle		0,5	0,0	0,5	0,0	0,5
5599 Investeringsbidrag TN		0,0	0,0	0,0	-0,7	0,7
5701 Invent. Idrottshallen		0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
5702 Vattenrutschkana		0,8	0,0	0,8	0,0	0,8
Summa Teknisk nämnd		48,0	38,1	86,1	26,8	59,3
Bygg och Miljönämnd						
5601 In o utalarsystem		1,0	0,0	1,0	0,9	0,1
5602 Bilkärror		0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Summa Bygg och Miljönämnd		1,1	0,0	1,1	1,0	0,1
Summa Investeringar totalt		54,8	45,6	100,4	36,4	64,0

Redovisningsprinciper

Herrljunga kommun följer den kommunala redovisningslagen men även de rekommendationer som lämnas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Skatteintäkter

Vid redovisning av skatteintäkterna har SKL:s decemberprognos använts.

Redovisning av lånekostnader

Alla räntekostnader kostnadsförs enligt huvudmetoden, det vill säga räntekostnader belastar resultatet den period de uppstår.

Finansiella tillgångar

Samtliga kommunens placeringsmedel är klassificerade som omsättningstillgångar. Som anläggningstillgång redovisas aktier och andelar samt långfristiga fordringar.

Immateriella anläggningstillgångar

Inga nya immateriella anläggningstillgångar har aktiverats under 2016.

Materiella tillgångar

Herrljunga kommun följer i princip de regler som finns i RKR 11 angående materiella anläggningstillgångar. Undantaget är kravet på komponentredovisning som inte fullt ut tillämpas ännu. Arbete har påbörjats med att övergå fullt ut till komponentredovisning, men tidigare aktiverade anläggningar är inte justerade enligt nya regler.

Tillgångarna skrivs av linjärt över nyttjandeperioden och en grov uppskattning tillämpas på större projekt. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Tillgången ska vara avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, ha ett anskaffningsvärde som överstiger ett basbelopp (44 300 kr), samt ha en livslängd som överstiger 3 år.

Avskrivningstider	
Datorer och servrar	3-5 år
Övriga maskiner och inventarier	5-20 år
Fordon	5-10 år
Verksamhetsfastigheter	10-33 år
fastigheter för affärsverksamhet	20-33 år
Markanläggningar	20-50 år
Markanläggningar	Ingen avskr

Avskrivningstiderna ovan är satta med stöd av RKR:s idéskrift om avskrivningar. Övriga upplysningar om materiella anläggningstillgångar finns i bokslutsbilagorna.

Exploateringsredovisning

Rutinerna för exploateringsredovisningen har ändrats från och med 2014 i syfte att följa RKR:s rekommendationer. I korthet innebär det att ett exploateringsområdes olika investeringar hanteras enligt nedan:

Investering	Hantering
Tomt	Råmark och kostnader som har en direkt koppling till marken. Överförs till omsättningstillgång när ett område är färdigt för försäljning.
Kvartersgata	Aktiveras då tomtena förs över till omsättningstillgång. Vanligtvis är den inte helt färdig vid detta tillfälle men den tas i bruk på så vis att man kan börja köra på den.
Matargata	Aktiveras då den är färdig.
VA	50 % av kostnaderna för gatubyggnaden anses vara avgifter för VA. Om en gata anses vara klar så anses även ledningsnätet vara klart. Därför aktiveras objektet samtidigt som kvartersgatan.
Objekt övrigt	Skulle ex. kunna vara en lekplats eller ett grönområde. Aktiveras när de är färdiga.

Försäljningsintäkter bokförs från och med 2014 på driften (tidigare som ett investeringsbidrag).

Bidrag till statlig infrastruktur

Kommunen har genom avtal förbundit sig att bidra med 8,25 mnkr till utbyggnaden av E20. Summan har tagits upp som en tillgång som årligen kommer att upplösas med 1/3 (enligt beslut i KF i april 2015). Medlen är ännu ej utbetalda. En avsättning är därför gjord i balansräkningen som enligt avtalet indexuppräknas varje år med Trafikverkets index för Investering väg. Värdet på den ursprungliga avsättningen var i prisnivå 2013-06. När utbetalningen kommer att ske kan i dagsläget inte bedömas.

Avsättningar

Under rubriken avsättningar finns upptaget en skuld för sluttäckning av Tumbergsdeponin.

Avsättningen gjordes 2008 och beräkning har skett utifrån avslutningskostnader på Gässlösa-deponin i Borås per kvadratmeter. Tumbergsdeponin består av en yta på ca 9 ha. Sluttäckningen beräknas vara klar år 2025 och i dagsläget är det omöjligt att bedöma när utflöde av resurser kommer att ske, på grund av att sluttäkningsplanen ej är klar. Ingen uppräknings och inga uttag har skett under perioden.

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07. Från 2009 är pensionsförpliktelser till förtroendevalda redovisade dels som avsättning och dels som ansvarsförbindelse och är beräknade enligt SKLs normalreglemente.

För avsättning av bidrag till statlig infrastruktur, se avsnittet ”Bidrag till statlig infrastruktur”.

Redovisning av intäkter

Skatteintäkter periodiseras i 12-delar. Avgifter för äldreomsorg och barnomsorg faktureras månatligen.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt den kommunala redovisningslagen kap 8 och utformas enligt god redovisningssed. Alla transaktioner av väsentlig karaktär mellan bolagen har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi.

I den sammanställda redovisningen över koncernen redovisas, förutom kommunen, de företag i bolags- och stiftelseform över vilka kommunen har ett bestämmande inflytande. Trollabo Kraft AB har inte tagits med som ett in-

tröskelföretag på grund av dess ringa omfattning (omsättning 886 tkr, ägd andel 50 %, RKR 8.2). Redovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Någon elimineringsdifferens vid förvärven har inte uppstått. Interna poster har eliminerats. Obeskattade reserver har delats upp mellan latent skatteskuld och eget kapital. Dotterföretagens principer för avskrivningar har inte anpassats till kommunens redovisning på grund av att olikheter inte väsentligt påverkar utfallet. Detta medför att RKR 8.2 inte följs helt och hållet.

Verksamhetsberättelse

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige redovisar ett negativt resultat på 40 tkr. Avvikelsen beror på att man under året haft dyrare kringkostnader för bland annat data-kommunikation, elektronik och media. Budgeten 2016 för kommunfullmäktige uppgick till 1 588 tkr.

Drift 2016-12-31

DRIFT	Bokslut 2015	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Belopp netto (tkr)				
Kommunfullmäktige	-767	-902	-987	-85
Revision	-656	-668	-630	38
Valnämnd	-36	-18	-11	7
Summa	-1 459	-1 588	-1 628	40

Verksamhetsbeskrivning

Kommunfullmäktiges ledamöter är direktvalda genom allmänna val. Som kommunens högsta beslutande organ fastställer fullmäktige budget, årsredovisning samt beslutar om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell natur eller av större vikt för kommunen men även om mål och riktlinjer för kommunens verksamheter och organisation.

Revision

Revisorerna och lekmannarevisorerna (revisionen) är fullmäktiges och ytterst medborgarnas demokratiska instrument för granskning och kontroll av den verksamhet som bedrivs i styrelser, nämnder, fullmäktigeberedningar och företag. Revisionen har en central roll när det gäller att säkerställa insynen i och kontrollen av all verksamhet som kommunen ansvarar för. Den har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen. Revisionen kan skänka legitimitet och förtroende åt verksamheten, men också vara förmedlare av väsentlig och nödvändig kritik. Med sina insatser kan revisionen också generera bidrag till förbättring och utveckling.

Valnämnd

Den kommunala valnämnden står under kommunfullmäktige och ansvarar för genomförandet av allmänna val. Det gäller val till riksdag, regions- och kommunfullmäktige och sker vart fjärde år. Val till EU-parlamentet sker vart

femte år. Valnämnden har bland annat till uppgift att utse valförrättare och ser till att olika val genomförs på ett legitimt sätt.

MSB

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka eller en kris. MSB finansieras av statliga medel, 2016 uppgick den statliga finansieringen för Herrljungas del till 426 tkr. MSB har inte aktiverats i Herrljunga 2016.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för omvärldsbevakning och utveckling av kom-munal och regional verksamhet. Kommunstyrelsen redovisar en positiv avvikelse för 2016 på 213 tkr. Utfallet summeras till 35 176 tkr jämfört med budgeten på 35 389 tkr.

Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen har samordningsansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning med uppdrag att övergripande leda och styra den kommunala verksamheten. Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planeringen och uppföljningen av hela den kommunala verksamheten. Styrelsen avger kommunens yttranden till regeringen och andra myndigheter samt bereder kommunfullmäktiges ärenden.

Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för den ekonomiska förvaltningen och för samordning av övergripande ekonomisk planering. Kommunstyrelsen har genom sin uppsiktsplikt ansvar för den kommunövergripande uppföljningen under året och i bokslut.

Kommunstyrelsen ansvarar för ägarstyrningen av den kommunala verksamhet som bedrivs i bolagsform. Ägarstyrningen bedrivs genom formella och informella möten med berörda bolagspresidier, ägardirektiv m.m.

Framtid

Arbetet med att skapa bästa möjliga klimat för företagande och utveckling fortsätter. Fokus kommer att ligga på aktiviteter som förbättrar tillgången på kompetens i vår kommun, både genom nära samarbete företag och skola och genom att verka för en ökad inflyttning.

Ekonomi

RESULTAT NETTO (tkr)	Bokslut 2015	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Kommunstyrelsen	-5 505	-6 975	-7 023	-48
Kommunledning	-7 414	-7 505	-8 000	-494
A.K.-enheten	-3 728	-3 982	-3 841	141
IT/Växel/Telefoni	-5 245	-5 613	-5 456	157
Ekonomi	-4 980	-4 627	-4 197	430
Personal	-6 158	-6 174	-6 229	-55
Reception	0	-512	-428	84
Evakueringsboende	0	0	-2	-2
Summa verksamhet	-33 031	-35 389	-35 176	213

Kommunstyrelsen redovisar en positiv avvikelse på 213 tkr. Utfallet summeras till 35 176 tkr och den totala budgeten uppgick under året till 35 389 tkr, inklusive löneuppräknings. Kommunstyrelsen har likt tidigare år haft en budget i balans samt lämnat överskott på den politiska verksamheten. Kommunstyrelsen redovisar en negativ avvikelse på 48 tkr detta beror på att försäkrings- och datakommunikationskostnader överstiger budget.

Kommunledningen redovisar en negativ avvikelse detta beror på att man haft högre personalkostnader än budgeterat. Det som påverkat personalkostnaderna negativt 2016 är bland annat övergången mellan två kommunchefer samt inhyrda konsulttjänster för arkitektur.

Administration- och kommunikationsenheten redovisar en positiv avvikelse på 141 tkr. Den positiva avvikelsen beror på att man delar av året haft vakanta tjänster.

Servicenämnden för IT/Växel/Telefoni redovisar totalt ett positivt överskott på 157 tkr.

Ekonomiavdelningen redovisar en positiv avvikelse på 430 tkr. Det positiva resultatet kan framför allt härledas till att kostnader för system och att konsulttimmar har varit betydligt lägre än under föregående år.

Personalavdelningens totala utfall för år 2016 redovisar ett negativt resultat på 55 tkr. Bemanningsavdelningen ramväxlades ut till verksamheterna; omsorg m.fl., från år 2016. En del av kostnader för bemanning har belastat personalavdelningen även under år 2016, vilket detta är huvudorsak till det negativa årsresultatet.

Bildningsnämnden

Nämndens uppdrag är att tillhandahålla utbildnings- samt kultur- och fritidsgårdsverksamhet för kommunens invånare på uppdrag av kommunfullmäktige. Bildningsnämnden redovisar en positiv avvikelse för 2016 på 3 473 tkr. Utfallet summeras till 230 289 tkr jämfört med budgeten på 233 762 tkr.

RESULTAT NETTO (tkr)	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Gemensamt *	-15 480	-14 503	13 802	-12 386	1 415
Förskolan	-48 615	-51 652	57 278	-54 193	3 084
Fritids	-12 728	-14 221	15 084	-15 416	-332
Grundsärskolan	-4 381	-4 187	3 884	-3 260	624
Grundskolan	-85 092	-86 834	89 477	-90 123	-646
Gymnasiesärskolan	-2 690	-2 284	2 075	-2 178	-103
Gymnasieskolan internt	-28 586	-27 837	28 201	-27 484	716
Gymnasieskolan externt	-11 850	-11 500	11 632	-12 895	-1 263
Komvux	-4 759	-4 957	5086	-5 080	6
Fritidsgård	-635	-575	590	-645	-55
Musikskola	-1 984	-1 967	2 076	-2138	-62
Bibliotek	-4 171	-3 847	4 177	-4 232	-55
Allmän kulturverksamhet	-	-	401	-257	144
Summa verksamhet	-220 971	-224 364	-233 762	-230 289	3 473
<i>Intäkter</i>	<i>24 701</i>	<i>21 585</i>	<i>30 843</i>	<i>39 877</i>	<i>9035</i>
<i>Kostnader</i>	<i>- 238 882</i>	<i>-245 949</i>	<i>-264 605</i>	<i>-270 165</i>	<i>-5560</i>
Nettokostnad	-220 971	-224 364	-233 762	-230 289	3 473

*Gemensamt avser Nämnd, bildningskontor samt elevhälsa

Verksamhetsbeskrivning

Förskola

Under året har man under en projektering ändrat om pågående byggnation vid Horsby skolan. Den ändrade inriktningen har inneburit att om- och tillbyggnad kommer att ske i etapper med start av tillbyggnad av nya skollokaler. Förskolan kommer att samla verksamheten vid Horsbygården vid åtta avdelningar. Dessa avdelningar kommer att ersätta de flesta temporära förskolelokaler i tätorten.

En nettoökning av barn i förskoleåldern har medfört krav på utökning av nya avdelningar också i Ytterby förskoleområde och maj 2016 togs den nya förskoleavdelningen Jätten i drift i Hudene.

Tillbyggnad av ny förskola med kök och matsal har startat i Molla och beräknas stå klar för inflyttning från och med läsåret 2017/2018. Då ersätts den temporära paviljong som akut fick ersätta Mollagården våren 2012.

Förskoleklass, grundskola, grundsärskola

Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats för att bli alltmer komplett och har resulterat i mer kvalificerade rapporter med uppföljningar och analyser av de mål utbildningsverksamheten har att förhålla sig till. Underlagen består bland annat av trivselenkäter kring ”mjuka” värden samt sammanställningar och analyser av dessa. Även elevernas måluppfyllelse i form av kunskapsresultat, nationella prov och betyg följs och analyseras systematiskt och förbättringsinsatser identifieras, planläggs och beslutas.

Antalet barn med rättighet till grundsärskolans verksamhet har minskat och från och med höstterminen 2015 undervisas elever från och med årskurs 5 och uppåt i grundsärskolan på Altorp. För grundsärskoleelever i de tidiga skolåren bedrivs utbildningen i inkluderad verksamhet i grundskolan. Under slutet av 2016 har några mottagningsbeslut om rättighet till grundsärskolans skolform tagits och några nya elever är mottagna i grundsärskolan tidiga skolår.

Tidigare IKT-plan (informations- och kommunikationsteknik) har löpt ut och en ny är under framtagande. Den nya IKT-planen kommer att ha ett pedagogiskt fokus och avsikten är att planen ska beslutas av Bildningsnämnden under första kvartalet 2017. Ett förslag på nationell strategi för IKT 2022 har kommit under året och den är vägledande för planläggning och arbetet med ny IKT-plan för Bildningsförvaltningen.

Från och med läsåret 2016/2017 är satsningen vid Altorpskolan fullt utbyggd och samtliga elever har tillgång till en-till-en datorer. Det ökade antalet datorer ställer stora krav på skolans nätverk och behov finns att förnya och utveckla nätverket så att det bättre svarar mot den pedagogiska användningen.

En samverkan mellan grundskolans senare år och det lokala näringslivet har utvecklats under de senaste läsåren och kommer att fortsätta de kommande åren. Syftet är bland annat att synliggöra det lokala näringslivet, tillverkningsindustrin och övriga yrkeslivet och därigenom möjliggöra att alla ungdomar kan göra väl underbyggda programval till gymnasiet.

Gymnasieskolan

Kunskapskällan har vidareutvecklat sin profilering kring de fyra ledorden; Internationellt fokus, Miljö och Hållbarhet, Entreprenörskap och Retorik. Ledorden knyter samman utbildningen vid samtliga program och förbereder ungdomarna för ett vuxenliv där de kan förverkliga sina framtidsdrömmar.

Samverkan mellan näringslivet och Kunskapskällan har vidareutvecklats, bland annat i syfte att skapa en större medvetenhet om de kompetenser som efterfrågas av tillverkningsindustrin. Samarbetet mellan företagen och yrkesprogrammen har utökats med nya företag och yrkesprogrammen har ett

mycket gott samarbete med företagen med många aktiva handledare som tar emot eleverna under den arbetsplatsförlagda utbildningen.

Framtid

Gemensamt

Nationellt prognostiseras en stor brist på legitimerade förskollärare och lärare, vilket beräknas innebära att ca 65 000 lärare kommer att saknas 2020. Effekter av detta kommer att visa sig också i Herrljunga kommun.

Förstudien av Altorpskolan har avslutats och renovering med om- och tillbyggnad har flyttats fram i tid. Ventilationen i Altorpskolans äldsta del måste prioriteras och åtgärdas i närtid, då den mycket undermålig och ett föreläggande har riktats till Bildningsförvaltningen.

Förstudien av förskola med nya avdelningar i tätorten har utrett möjligheterna att samordna detta vid Horsby för att också tillgodose Horsbyskolans behov av lokaler. En ändrad inriktning har tagits som innebär att första etappen kommer bli att bygga till skolan. Därefter iordningställs förskolans lokaler så att det sammanlagt blir åtta förskoleavdelningar. Nästa etapp blir att bygga gemensamt kök för förskola/skola med ny skolmatsal. Avsikten är att de tillbyggda skollokalerna ska stå klara för inflyttning under 2018, förhoppningsvis redan till läsårsstarten.

Förskola

Den utbyggda förskoleverksamheten prognostiseras ha behovstäckning, vilket förväntas innebära att kön kan hanteras utan väntetider utanför lagkravet. Antalet barn med barnomsorg på obekvämtid är tämligen oförändrat och under 2016 har förskolan endast haft några enstaka placeringar. Under 2017 kommer verksamheten i Innerby förskoleområde att förtätas genom att Sländans förskoleverksamhet ska lämna sina lokaler i Hagen och Ugglans lekhall ska efter en mindre ombyggnad öppna som en ny, tillfällig avdelning.

Grundskola, grundsärskola

Antalet elever i grundskolan ökar, så också antalet elever mottagna i grundsärskolan. Prognosen säger att elevantalet kommer att fortsätta öka de närmaste åren och då framför allt i Herrljunga tätort där Horsbyskolan berörs.

Rutiner för att möta grundsärskolans elever i de tidiga årskurserna i inkluderad form vid respektive grundskola har arbetats fram i förvaltningen.

Gymnasieskola

Kunskapskällan har under året arbetat för att bli ETG-certifierad, en certifiering som innebär att eleverna kan påbörja sitt arbete som elektriker direkt efter gymnasieexamen. Skolan har inte nått ända fram och har därigenom ännu inte certifierats.

Kunskapskällan har förstärkt sitt samarbete med ytterligare nya företag (Autoliv, Blomdahls, Talent Plastics, Lesjöfors och Starsprings). Samarbetet knyts i första hand till den arbetsplatsförlagda utbildningen på El- och Energitprogrammet och Industritekniska programmet.

Läsåret 2016/2017 var få sökande till gymnasieskolan och ett några program hålls vilande då antalet sökande varit mycket få. Det gäller Ekonomiprogrammet, Samhällsvetenskaps-programmet och Restaurang- och Livsmedelsprogrammet.

Socialnämnden

Socialnämnden gör ett positivt resultat på 9 609 tkr. I resultatet ingår inte det överskott som verksamheten flyktingmottagande gjort under året, detta nettoöverskott på 21,1 mnkr är avräknat från intäkterna och lagt till flyktingbufferten och påverkar alltså inte det slutliga resultatet. Utfallet för de olika ansvarsområdena varierar i storlek men samtliga levererar ett överskott. Jämfört med föregående år har förvaltningens nettokostnader minskat med 2,7 mnkr (1,5 % lägre kostnader jämfört med 2015). Måluppfyllelsen har varit god både vad gäller kvalitet och ekonomi. Sjukfrånvaron har dessvärre försämrats från föregående år och är ett av fokusområdena inför 2017.

Verksamhetsbeskrivning

I likhet med tidigare år så har ett stort fokus från nämndens sida varit att följa det ekonomiska utfallet för att tillse att verksamheten genomförs inom budgetramen. Stor uppmärksamhet har också ägnats åt kvalitén i verksamheterna och sjukfrånvaron.

Vård och omsorg

Under 2016 har budgeten och att få den i balans stått i fokus. Cheferna har jobbat kontinuerligt med uppföljningar och olika åtgärder för att komma till rätta med ekonomin. Det är fortsatt kö till särskilt boendeplatser vilket innebär att det från och till varit högt tryck på korttidsenheten. En del av korttidsenhetens platser har använts i väntan på särskilt boende.

Hemtjänstens förändringsarbete, som påbörjades under hösten 2015, har fortlöpt även under 2016 utifrån arbetsmiljöverkets sammanställda rapport. Mycket tid och krafts har lagts till att jobba med att skaffa fram en stabil grund för verksamheterna tillsammans med medarbetarna.

För att få ihop en förvaltning och komma bort från stuprörs verksamheter startades Teamträffar under hösten. Under dessa träffar möts samtliga professioner; biståndsbedömare, rehab, sjuksköterska, omvårdnadspersonal och enhetschef.

Björkhagen flyttade in i sina nya lokaler mars 2016. Demensplatserna utökades därmed med fem platser vilket gör att nu finns det 81 sängplatser i kommunens regi, varav 53 demensplatser.

Enhetschefernas arbetsmiljö stod i fokus under 2016. Tyvärr det är fortfarande en stor rörlighet bland enhetscheferna. Enhetscheferna har haft stöd i form av enskild chefshandledning samt även strukturerat stöd på gruppnivå.

Socialt stöd

Kvalitetsarbetet har fungerat bra på enheterna för sysselsättning och funktionshinder. Arbetet sker med stort brukarinflytande. Genom enheten för sysselsättning har många personer fått daglig sysselsättning, därigenom har utanförskap brutits. När det gäller kvalitetsarbetet för IFO Vuxen och IFO Barn och Familj är inte måluppfyllelsen på den önskade nivån. Måluppfyllelsen har påverkats negativt under år 2016, med anledning av undertalighet, introduktion av nya medarbetare samt osedvanligt hög arbetsbelastning. Enkelt uttryckt, det svåra och det mest akuta har blivit utfört med hög kvalité medan sådant som dokumentation, revidering av genomförandeplaner, upprättande av genomförandeplaner och utredningstider har haft ett sämre utfall än det förväntade. Med anledning av dessa brister har det gjorts avvikelser och anmälningar enligt Lex Sara. IVO har meddelat att de åtgärder och de planerade åtgärderna har varit tillfyllest för att åtgärda bristerna.

Under senare delen av år 2016 har det varit en osedvanligt hög arbetsbelastning inom IFO Barn och Familj; många anmälningar och för enheten ovanligt många placeringar utanför det egna hemmet.

Vid årets utgång är mer än två tredjedelar av de till Herrljunga anvisade ensamkommande barnen placerade på enheten för ensamkommande barns HVB-hem, resterande andel barn är placerade i familjehem eller på externa HVB. Inom ramen för de egna HVB-hemmen finns det möjlighet till träningsboende för de barn som har fått permanent uppehållstillstånd och som samtidigt bedöms redo för detta första steg i riktning mot ett eget boende. Vid ingången på 2016 hade enheten att hantera ett stort antal barn som hade kommit till Sverige under sista kvartalet år 2015. Under år 2016 har endast 5 barn anvisats till Herrljunga kommun. Inriktningen på verksamheten har gått från ett huvudspår, introduktion och integration, till att anpassa verksamheten till att många är påverkade av oron över beslut om utvisning. Socialnämnden beslutade 2016-11-29, att de personer som har fått uppskriven ålder och beslut om avvisning får bo kvar på kommunens HVB fram till beslutet har vunnit laga kraft; kommunen har beslutat sig för att inte gå på det handläggningsbeslut om åldersuppskrivning som Migrationsverket har fattat utan av rättssäkerhetsskäl valt att gå på den ålder som personen har angivit vid ansökningstillfället. Per den 31 december 2016 hade kommunen 62 ensamkommande barn, varav 54 asyl och 8 PUT (permanent uppehållstillstånd).

Framtid

Utmaningarna för 2017 är många. Nämnden har antagit ett mål ”En väl-mående verksamhet ska präglas av ett hälsofrämjande förhållningssätt som skapar trygghet och delaktighet” - där målet är att sänka sjukskrivningstalet.

Den goda andan som infann sig under 2016 ska bibehållas, ekonomin står fortfarande som nummer ett, ekonomin är en förutsättning för att allt annat ska fungera. Bedömningar, beslut och beställningar utvecklas vidare i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer, detta för att öka den enskildes delaktighet och självbestämmande. Det är ett fortsatt arbete på uppföljningar både för att säkerställa att man jobbar mot de uppsatta målen och att för att resurser används på allra bästa sätt.

Ombyggnationen av hemgårdens hygienutrymmen som inte uppfyller arbetsmiljöverkets krav ska under våren slutföras. Under 2017 ska upphandlingar av nyckelsfria låssystem till våra kunder inom hemtjänst samt upphandling av arbetskläder till medarbetarna ske. Projektet med trygghetskameran ska komma igång och testas och utvärderas på ett fåtal kunder under 2017.

Den personal som arbetar vid enheterna IFO Barn och Familj samt IFO Vuxen idag är mycket kompetent och den utför kvalificerade arbetsuppgifter på ett mycket tillfredsställande sätt, men den är undertalig och utsikterna att ersätta ledigförklarade tjänster med behörig personal är inte goda. Det föreligger ett stort behov av att förbättra möjligheterna att kunna bereda adekvat och differentierad öppenvård i egen regi avseende vuxna med psykisk ohälsa och eller missbruksproblematik.

Ekonomi

RESULTAT NETTO	Bokslut	Budget	Utfall	Avvikelse
(tkr)	2015	2016	2016	
Nämnd	456	922	453	469
Förvaltningsledning	9 256	11 444	8 956	2 488
Bistånd	10 790	12 620	8 357	4 263
Vård och omsorg	107 702	107 945	106 887	1 058
Socialt stöd	51 787	53 924	52 593	1 331
Summa verksamhet	179 992	186 855	177 246	9 609
<i>Intäkter</i>	<i>-49 106</i>	<i>-70 345</i>	<i>-68 066</i>	<i>-2 279</i>
<i>Kostnader</i>	<i>229 098</i>	<i>257 200</i>	<i>245 312</i>	<i>11 888</i>
Nettokostnad	179 992	186 855	177 246	9 609

Socialnämnden gör ett positivt resultat på 9 609 tkr. I resultatet ingår inte det överskott som verksamheten flyktingmottagande gjort under året, detta nettoöverskott på 21,1 mnkr är avräknat från intäkterna och lagt till flyktingbufferten och påverkar alltså inte det slutliga resultatet. Utfallet av intäkter i resultaträkningen ovan visar därmed inte den verkliga avvikelsen.

Utfallet för de olika ansvarsområdena varierar i storlek men samtliga levererar ett överskott. Vakanta chefstjänster samt handläggartjänster är en or-

sak till överskott. Vård och omsorg har haft högre kostnader än budgeterat framför allt för korttidsverksamheten som haft överbeläggning mesta tiden av året.

Jämfört med föregående år har socialnämndens nettokostnader minskat med 2,7 mnkr varav vård och omsorg står för ca 800 tkr. Verksamheterna inom socialt stöd ökade sina kostnader jämfört med 2015. Inom Bistånd har främst LSS-verksamheten sänkt sina kostnader jämfört med föregående år.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden är väghållare för kommunens infrastruktur. Nämnden ansvarar även för projektering, upphandling och genomförande av fastigheter och anläggningar i samband med beslutade investeringar.

Under verksamhetsåret 2016 redovisarvisar tekniska nämnden ett positivt resultat med 1 129 tkr för 2016. Men i och med att förvaltningen ska leverera ett överskott om 2 250 tkr, på grund av den andel komponentavskrivningar som ska återlämnas 2016, så är det faktiska resultatet 1 121 tkr lägre än det förväntade överskottet för 2016.

Verksamhetsbeskrivning

Året 2016 har innehållit flera lyckosamma projekt och förbättringar i verksamheten. Kommunens första konstgräsplan har färdigställts och ytterligare en etapp av ombyggnad av Hagen har blivit klar (etapp 3). Dessutom har om/nybyggnad av Molla skola tagit fart och beslut har fattats och projektet startats gällande utbyggnad och ombyggnad av Horsbyskolan/förskola. Sammantaget är kommunen inne i en expansiv men investeringskrävande fas och det är en utmaning av klara av dagens ekonomi samtidigt som det måste rustas för framtidens verksamhet.

Under våren stod det klart att nämndens ekonomi skulle prognostiseras med stora underskott till följd av ökade kostnader för snöröjning och halkbekämpning. Under året har åtgärder genomförts för att minska underskottet, men tyvärr har arbetet inte räckt till för att täcka det underskott som skapades i början av året.

Försäljningen av tomter har förbättrats, framförallt sett över flera år. Tomter har sålts på Frans väg i Hudene, kommunen har även tecknat avtal om för-

säljning av en tomt i Ljung. I dessa områden har marknaden de senaste åren varit mycket försiktig. När kommunen annonserade om försäljning av det nya bostadsområdet, Södra Horsby etapp 1, märktes ett ökat intresse även för andra tomter inom kommunen.

Ekonomi

Organisatorisk fördelning

RESULTAT NETTO (tkr)	Utfall 2015	Utfall 2016	Budget 2016	Avvikelse helår
Nämnd	299	231	270	39
Gemensamt	1664	352	1384	1 032
Fastighet	-2467	-1397	426	1 823
Gata & Park	9 175	11 545	9 872	-1 673
Internservice*	-182	228	145	-83
Fritidsverksamhet	7085	7303	6 993	-310
Renhållning**	-135	0	300	300
Summa verksamhet	15 438	18 261	19 390	1 129

*Internservice är samlingsbegrepp för Måltidsservice, Lokalvård och Tvätt

** Renhållning redovisar ett nollresultat pga ombokning av resultatet till balansräkning. Se separat redovisning längre fram.

Förvaltningen visar ett positivt resultat med 1 129 tkr för 2016. Men i och med att förvaltningen ska leverera ett överskott om 2 250 tkr, på grund av den andel komponentavskrivningar som ska återlämnas 2016, så är det faktiska resultatet 1 121 tkr lägre än det förväntade överskottet för 2016. Utfallet ligger i nivå med den prognos som har lämnats under senare delen av året. Grunden till resultatet är högre kostnader på främst Gata & Park, i samband med vinterväghållningen. Intäkterna på Fritid har visat sig vara för högt budgeterade och ger därför ett negativt resultat. De intäkter för byggherrekostnader som sedan tidigare var prognostiserade har justerats ned i och med att vi nu har en bättre uppfattning om hur stor andel av våra investeringsprojekt som vi faktiskt har hunnit med under året.

Renhållning

Under ansvaret renhållning ligger även en del som avser affärsverksamhet. Denna del hamnar under kommunstyrelsen och ligger ej med under tekniska förvaltningen.

RESULTAT NETTO (tkr)	Utfall 2015	Utfall 2016	Budget 2016	Avvikelse helår
Taxefinansierat				
Renhållning	-135	-160	-300	140
Summa taxefinansierat	-135	-160	-300	140
Affärsverksamhet				0
Renhållning	3 000	906	0	906
Summa affärsverksamhet	3 000	906	0	906

Bygg och miljö

Bygg- och miljönämndens uppdrag omfattar myndighetsutövning enligt miljöbalken, livsmedels-lagen, plan- och bygglagen samt räddningstjänst enligt lagen om olyckor. Bygg- och Miljö-nämnden redovisar ett positivt resultat på 632 tkr för verksamhetsåret 2016.

Verksamhetsbeskrivning

Miljöenheten

Löpande arbete som tillsynsmyndighet för främst miljöbalken och livsmedelslagen. Miljöenheten har under verksamhetsåret följt upp enskilda avlopp i Ods socken, där man kontrollerat enskilda avlopp som tidigare underkänts. Inom området hälsoskydd av ventilationen på skolorna kontrollerats, vilket har lett fram till ganska långt gående krav på åtgärder.

Plan- och byggenheten

Nämndens uppdrag är bland annat tillhandahålla kommunens detaljplanering. Utöver den löpande detaljplaneringen och bygglovhandläggningen har några större ärenden handlagts. Ett planprogram för Herrljunga tätort har tagits fram, men är ännu inte beslutat av kommunstyrelsen. Bygglov för bl.a.

Molla skola, ett flerbostadshus på fastigheten Styrbjörn och det nya stationshuset har handlagts och beviljats.

Inom GIS-området har ett antal uppdateringar av systemet införts. Under året har området GIS marknadsförts hos de olika förvaltningarna, för att organisationen ska få insyn i när man kan dra nytta av systemet. Arbete med kartor till översiktsplanen i samarbete med kommunstyrelsen prioriterats under andra halvåret.

Räddningstjänsten

Nämnden ansvarar för räddningsinsatser vid olyckshändelse och verkar för att hindra överhängande fara för olyckshändelse samt för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Under verksamhetsåret har man på deltidssidan haft ett flertal avhopp av provanställd personal vilket gjort att man åter är i ett känsligt läge när det gäller personal försörjning. Larmstatistiken har under året varit normal. Under året har ett omfattande projekt i att byta ut in och utalarmering samt i det nya systemet koppla in samtliga kommunala brand och inbrottslarm krävt mycket tid.

Framtid

Miljöenheten

Verksamheten beräknas pågå som tidigare år. Det finns inga indikationer om utökade eller minskade tillsynsområden. Tillsynen av de enskilda avloppen löper på fram till år 2019, därefter beräknas mängden inkommande tillståndsansökningar bli betydligt mindre vilket troligen gör att miljöenheten inte kan förstärka personalen med en 50 % tjänst, som gjorts sedan projektets start 2010. Mängden renhållningsärenden beräknas återgå till den ursprungliga nivån.

Plan- och byggenheten

Plan- och byggenheten har utökat kommunarkitekttjänsten i slutet av 2016 från 60 % till 100 %. Målet är att ett större antal planärenden ska kunna hanteras och därmed öka intäkterna öka i den grad som utökning av arkitekttjänst innebar. Flödet av bygglov beräknas öka mot bakgrund av att det släppts flera nya tomter på Horsbyområdet och att mängden nya detaljplaner förväntas öka. Det ökade flödet av bygglov beräknas kunna hanteras av befintlig bemanning då det finns möjlighet att anpassa arbetstiden utifrån behov. Under det första halvåret av 2017 beräknas en stor del av tiden för GIS-samordnaren gå åt till att jobba med Översiktsplanen.

Räddningstjänsten

2017 utvecklar räddningstjänsten en dagtidsorganisation då man anställer en 80 % brandman. Året kommer handla om att sätta en ny organisation dagtid där man justerar bland annat arbetsuppgifter. Rekryteringsproblematiken på deltidsidan fortsätter. Arbetet med en ny släck/tankbil förväntas ske till hösten 2017.

Ekonomi

RESULTAT NETTO (tkr)	Bokslut 2015	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Nämnd	167	203	205	-2
Miljö	997	1 316	997	319
Bygg	1 004	1 462	859	603
Räddningstjänst	11 093	11 249	11 538	-289
Summa verksamhet	13 261	14 230	13 598	632
<i>Intäkter</i>	<i>-4 424</i>	<i>-4 099</i>	<i>-5 199</i>	1 100
<i>Kostnader</i>	<i>17 685</i>	<i>18 329</i>	<i>18 797</i>	-468
Nettokostnad	13 261	14 230	13 598	632

Miljöenheten redovisar en positiv avvikelse på 319 tkr fördelas på 350 tkr högre intäkter främst beroende på enskilda avlopp samt renhållning och 31 tkr högre kostnader.

Plan- och Byggenheten redovisar en positiv avvikelse på 603 tkr, avvikelsen beror på att man haft högre intäkter motsvarande 690 tkr och lägre kostnader på 87 tkr.

Räddningstjänsten redovisar en negativ avvikelse på 289 tkr, budgetavvikelsen beror på att man haft högre personal och kringkostnader.

Begreppsförklaringar

Anläggningstillgång

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav.

Ansvarsförbindelse

Förpliktelser i form av borgensåtaganden, ställda panter och dylikt.

Avskrivning

Planmässig nedsättning av anläggningstillgångarnas värde som ska spegla värdeminskningen.

Balanskrav

Lagstadgat krav om att kommunens intäkter ska överstiga kostnaderna.

Balanslikviditet

Omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Ett mått på den kort-siktiga betalningsberedskapen där lager och förråd inkluderas.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen. Här framgår vilka tillgångar och skulder kommunen hade vid bokslutstillfället.

Driftsredovisning

Redovisar kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året ställt mot budget.

Finansieringsanalys

Visar hur medel har tillförts och använts för löpande verksamhet, investeringar samt finansiering och därmed likviditetsförändringen.

Kapitalkostnad

Periodiserad investeringsutgift. Består dels av avskrivning och dels av ränta på bundet kapital. Är en intern post.

Kassalikviditet

Är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. Vid 100 % täcks de kortfristiga skulderna av likvida medel, kortfristiga fordringar och kortfristiga placeringar.

Kommunbidrag

Tilldelade budgetanslag i form av skatteintäkter och statsbidrag.

Nettokostnadsandel

Hur stor andel av skatteintäkterna och generella statsbidrag som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader och finansiella poster.

Omsättningstillgång

Tillgångar som på kort tid kan omsättas till likvida medel och som inte är avsedda för stadigvarande bruk.

RKR

Rådet för Kommunal Redovisning som har i sin roll som normgivande organ i uppgift att utveckla god redovisningssed enligt lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

Skattefinansieringsgrad av investeringar

Beskriver hur stor del av kommunens nettoinvesteringar som kan finansieras med skatteintäkter när den löpande driften är finansierad. Självfinansieringsgraden visar hur stor andel av nettoinvesteringarna som finansierats med egna medel.

Skuldsättningsgrad

Visar hur stor andel av kommunens tillgångar som är finansierade av främmande kapital. Motsatsen till soliditet.

Soliditet

Eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto starkare finansiellt handlingsutrymme.

Utdebitering

Anger hur stor del per intjänad hundralapp som betalas i kommunalskatt.

Revisionsberättelse

Våga
vilja
växa

Följ oss på...

www.herrljunga.se

www.vastsvarige.se/herrljunga

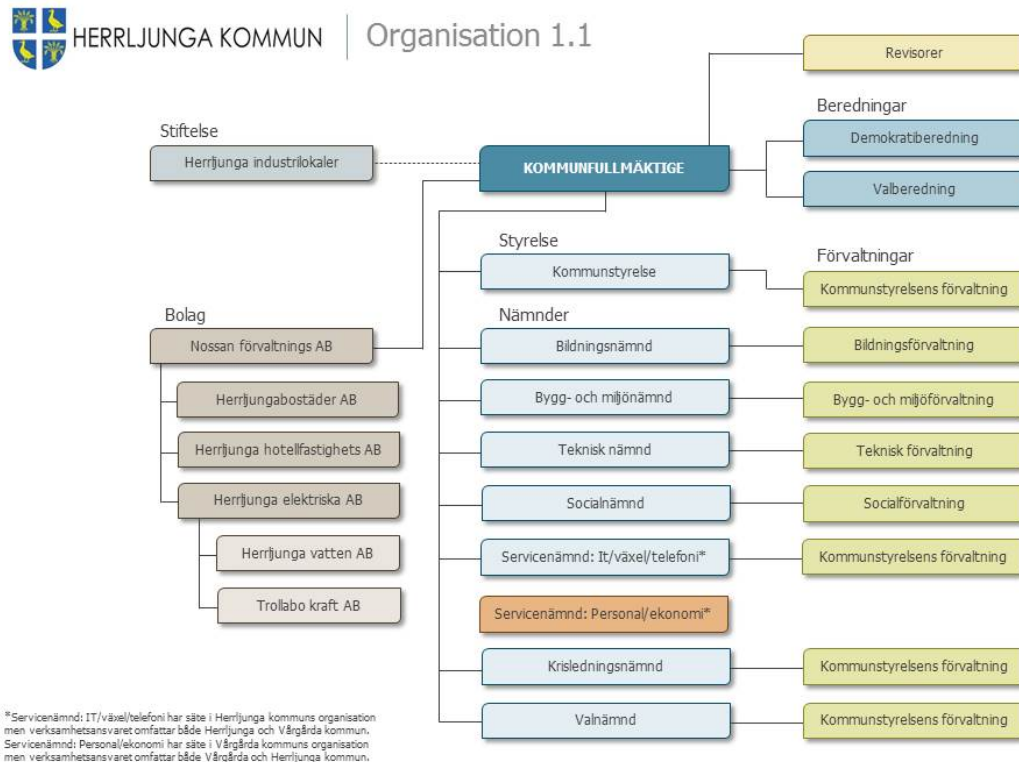
www.facebook.com/herrjungakommun

www.twitter.com/herrjungakom

instagram: herrjungakommun

Ny organisationsbild sid 4

Kompletterande text till avsnitt Herrljungas ekonomi sidan 15

Utifrån SKLs beskrivning av nuläge och framtid kan paralleller dras till Herrljunga kommuns ekonomi. Precis som i övriga landet har Herrljunga kommun stora investeringsbehov, vilka kommer att skapa utmaningar i drift med högre kapitalkostnader. Ytterligare utmaningar är att Herrljunga kommun, liksom övriga Sverige, står inför en demografisk utmaning. Med den demografiska utmaningen menas att befolkningssammansättningen kommer att se annorlunda ut framöver, med högre procentuell andel barn i lägre åldrar och äldre personer i förhållande till hur andelen ser ut idag. När andelen medborgare i lägre och högre åldrar ökar i högre takt än andelen medborgare i arbetsför ålder, kommer kostnaderna att öka i större takt än skatteintäkter. Herrljunga kommun har, i förhållande till övriga kommuner i Sverige, en relativt låg arbetslöshet. Kommunen har inom den kommunala verksamheten svårigheter med att rekrytera in personal med hög kompetens. Rekryteringsbehoven skapar ett läge där kommunen inom vissa områden blir tvungen att ta in personal med högre löner än tidigare.

De olika faktorerna demografi, lägre skatteunderlagsutveckling, rekryterings- och investeringsbehov skapar utmaningar i Herrljunga kommuns ekonomi. Driften kommer under de kommande åren att öka i större takt än skatteintäkterna, vilket skapar behov av effektiviseringar för att få en ekonomi i balans.

De utmaningar som beskrivits ovan väntas inför kommande budgetperiod. För 2016 redovisar Herrljunga kommun ett resultat som uppgår till 18,8 mnkr vilket är 7,9 mnkr över budgeterad resultatnivå. Resultatet uppgår till 3,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet är bättre än förväntat och beskrivs mer i detalj under rubriken "Ekonomisk översikt och analys".

Under de senaste 5 åren har resultatet i hög grad förbättrats så att de i snitt uppgår till 2,6 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Med de förbättrade resultaten under de senaste åren kan Herrljunga kommun finansiera hela den kommunala verksamheten inklusive investeringsutgifterna.

Självfinansieringsgraden har under den sista femårsperioden uppgått till i snitt 113,6 vilket är 13,6 procentenheter över nödvändigt tal för att kunna säga att kommunen kan finansiera sina investeringar utan lånade medel.

Under de senaste tio åren har Herrljunga kommun redovisat negativa resultat vid två tillfällen, år 2008 och år 2011. Kommunen har strategiskt arbetat för att uppvisa nödvändiga resultat för att kunna klara av de investeringar som krävs i framtiden. Tillfälliga medel för AFA har utbetalats under åren 2012 (8,5 mnkr), 2013 (8,8 mnkr) och 2015 (3,9 mnkr), vilket skapat bättre förutsättningar för ett positivt resultat.

Komplettering Pensioner sidan 38

I balansräkningen är avsättning gjord för de två olika pensionstyperna ÖK-SAP samt exkl. ÖK-SAP, politikerpension enligt OPF-KL samt PBF. För 2016 uppgår det avsatta beloppet till 8,7 mnkr inkl. särskild löneskatt.

Totalt uppgår därmed kommunens pensionsförpliktelser till 204,7 mnkr (inkl. särskild löneskatt). Beloppet utgör till verksamheten återlånade medel.

Komplettering till Budgetföljsamhet sidan 40

Kommunens resultat avviker med 7,9 mnkr från budget och har en budgetavvikelse för nämnderna på 14,9 mnkr.

Komplettering till Sammanställd redovisning sid 42

Då Nossan förvaltningsaktiebolag inte bedriver någon verksamhet delas ett koncernbidrag ut till moderbolaget för att täcka kostnaderna som uppkommer under året. För 2016 är Koncernbidraget på 1,0 mnkr och det betalas av Herrljunga Elektriska AB.

För 2016 är de koncerninterna intäkter på 17 mnkr vilket är 8 mnkr lägre än 2015. De koncerninterna kortfristiga fordringarna för 2016 är 9,8 mnkr och dessa finns då även som kortfristiga skulder inom koncernen. Det eliminerbara egna kapitalet för koncernen är 0,6 mnkr och de koncerninterna långfristiga skulderna uppgår till 135 mnkr. De långfristiga skulderna finns i form av lån hos Kommuninvest i Sverige AB.

Komplettering Not 3 Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

sidan 53 Slutavräkning föregående års Bokslut 2015 Koncernen -0,1 mnkr ska flyttas till raden för Preliminär slutavräkning innevarande år.

Komplettering not 8 Bidrag till statlig infrastruktur sidan 56

Bidrag till statlig infrastruktur E20 bokslut 2016 koncernen är 8,3 mnkr.

Komplettering Not 13 Avsättningar pensioner och liknade förpliktelser sidan 57

Ingående balans koncernen 2016 är 7,4 mnkr

Övriga avsättningar koncernen 2016 är 8,3 mnkr

Text övriga avsättningar ändras till Bidrag till statligt infrastruktur E20